

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/4450
Karar No: 2019/
Karar Tarihi: 10.10.2019

ANAYASA MAHKEMESİ N N 10/10/2019 TARİHLİ VE 2015/4450 SAYILI
KARARI (BAVURU)

(AHS m. 1, 2, 3) (2709 S. K. m. 5, 17) (765 S. K. m. 456) (5237 S. K. m. 6, 81, 86, 94, 95) (1632 S. K. m. 39) (6216 S. K. m. 50) (Anayasa Mahkemesi Çözümü m. 79) (MUHACİR ÇEK VE DİĞERLER - TÜRK YE DAVASI) (MAKBULE KAYMAZ VE DİĞERLER - TÜRK YE DAVASI) (SELMOUNI - FRANSA DAVASI) (LABITA - TALYA DAVASI) (KÜLAH VE KOYUNCU V. - TÜRK YE DAVASI) (ANY. MAH. 18.09.2013 T. 2012/969 E.) (ANY. MAH. 17.09.2013 T. 2012/752 E.) (ANY. MAH. 21.04.2016 T. 2013/7832 E.) (ANY. MAH. 06.01.2016 T. 2013/3908 E.) (ANY. MAH. 16.07.2014 T. 2013/6319 E.) (ANY. MAH. 16.09.2015 T. 2013/4668 E.) (ANY. MAH. 10.12.2014 T. 2013/6359 E.) (ANY. MAH. 07.06.2018 T. 2014/8875 E.)

RGT: 27.11.2019
RG NO: 30961

KONU BÖLÜMÜ

KARAR

GÜLE EN POLAT VE KENAN POLAT BA VURUSU

Bavuru Numarası: 2015/4450

Karar Tarihi: 10/10/2019

Başkan: Engin YILDIRIM

Üyeler: Recep KÖMÜRCÜ

Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Yıldız SEFER NO LU

Raportör: Halil İbrahim DURSUN

Bavurucular: 1. Gül en POLAT

2. Kenan POLAT

Vekili: Av. Kemal DERİN

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, askeri ceza infaz kurumunda kötü muamele sonucu ölüm olayının meydana gelmesi ve bu olay hakkında etkili bir ceza soru turması yürütülmemesi nedenleriyle ya am hakkı ile i kence yasa ının ihlal edildi i iddialarına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vuru 10/3/2015 tarihinde yapılmı tır.

3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur.

4. Komisyonca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.

5. Bölüm Ba kanı tarafından ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.

6. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlı ına (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü bildirmemi tir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Ba vuru formu ve ekleri ile ba vuruya konu dava dosyası içeri inden tespit edilen ilgili olaylar özetle öyledir:

8. Ba vurucular 27/7/2005 tarihinde ya amını yitiren M.P.nin anne ve babasıdır.

9. Ba vurucular; bireysel ba vuru formunda, hırsızlı a te ebbüs suçlaması ile tutuklanarak 27/6/2005 tarihinde 6. Kolordu Komutanlı ı 1. Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevi Müdürlü üne (Askeri Ceza nfaz Kurumu) götürülen o ulları M.P.nin aynı gün burada gördü ü i kenceler sonucu hastaneye kaldırıldı ını ancak uygulanan tüm tedavilere ra men kurtarılamayarak olaydan bir ay sonra 27/7/2005 tarihinde ya amını yitirdi ini belirtmi lerdir. Ba vurucular; o ullarının anılan dönemde zorunlu askerlik hizmetini ifa etmekte olan bir er olması nedeniyle Askeri Ceza nfaz Kurumuna kapatıldı ını, o ullarının Askeri Ceza nfaz Kurumuna getirildi i sırada yanında ba ka bir suçtan tutuklu bulunan A.S. adlı bir askerin daha oldu unu ifade etmi lerdir. Ba vurucular; o ullarının gardiyan odası olarak tabir edilen ve giyinme odası olarak kullanılan odada -bundan sonra giyinme odası olarak anılacaktır- öldüresiye dövüldü ünü, bu sırada giyinme odasında H.G., R.G., N.E., M.K. ve E.K. adlı Askeri Ceza nfaz Kurumu görevlilerinin bulundu unu, olay esnasında di er tutuklu A.S.nin de giyinme odasında oldu unu belirtmi lerdir. Ba vurucular ayrıca giyinme odasından gelen sesler üzerine koridorda bulunan A.U., A.D., Y.B. ve E.T. adlı görevlilerin de giyinme odasına girip çıktı ını ifade etmi lerdir. Ba vurucular, öldüresiye dövülen o ullarının ba ında kanama meydana gelmesi üzerine B.Y. adlı ki inin revirden ça rıldı ını ve bu ki iden kanamaya pansuman yapmasının istendi ini, yapılan pansumanın ardından o ullarının hücreye götürüldü ünü, kanamanın devam etmesi nedeniyle Astsubay O.A.nın olaydan haberdar edildi ini, O.A.mn ise olayı Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S.ye bildirdi ini, bunun üzerine o ullarının önce asker hastanesine ardından da Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesine götürüldü ünü, olaydan birkaç gün sonra bilinci kapanan o ullarının 27/7/2005 tarihinde ya amını yitirdi ini belirtmi lerdir.

10. Olay anında giyinme odasında bulunan H.G., R.G., N.E., M.K. ve E.K. piyade er olup Askeri Ceza nfaz Kurumunda gardiyan olarak görev yapmaktadırlar. Keza olay anında koridorda bulunan A.U., A.D., Y.B. ve E.T. adlı ki iler de piyade er olup Askeri Ceza nfaz Kurumunda gardiyan olarak görevlendirilmi lerdir.

11. Ba vuru formu ve eklerinin incelenmesi neticesinde ba vurucuların o lu M.P.nin 27/6/2005 günü saat 18.30'da askeri birlik doktoru tarafından kafa+genel vücut travması tanısıyla asker hastanesine sevk edildi i anla ılmı tır. M.P., asker hastanesinde yapılan muayenesinin ardından aynı gün Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesine sevk edilmi tir.

12. Ba vuru formu ve eklerindeki bilgi ve belgelere göre olaydan sonra Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince ba vurucuların o lu M.P. hakkında suç dosyası hazırlanmı ve bu dosya kapsamında olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanların tamamının tanık sıfatıyla ifadeleri alınmı tır. M.P. hakkında düzenlenen suç dosyasındaki belgelere göre gardiyanların ifadeleri 28/6/2005 tarihinde Astsubay O.A. tarafından alınmı tır. Gardiyanlar ifadelerinde özetle tutuklu elbisesi giymek istemeyen M.P.nin saldırgan davranı lar sergiledi ini, M.P.nin kafasını dolaplara ve duvarlara vurmaya çalı tı ını, saldırgan davranı lar gösteren M.P.ye zor kullanmak durumunda kaldıklarını ifade etmi lerdir. M.P. hakkında düzenlenen suç dosyasındaki belgelere göre olay esnasında giyinme odasında bulunan tutuklu A.S.nin de 28/6/2005 tarihinde Astsubay O.A. tarafından ifadesi alınmı tır. A.S. ifadesinde gardiyanların ifadesine benzer ekilde beyanda bulunmu tur. fade alma tutanakları incelendi inde bu tutanakların alt kısmında ifade veren ki ilerin imzasının yanı sıra ifadeyi alan sıfatıyla Astsubay O.A.nın ve ifadeyi yazan sıfatıyla E. .nin imzalarının bulundu u görülmü tür.

13. Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanlardan H.G., M.K., E.K. ve N.E. hakkında da suç dosyası hazırlanmı tır. Bu suç dosyalarındaki belgelere göre H.G., M.K., E.K. ve N.E.nin ifadeleri 5/7/2005 tarihinde Astsubay T.G. tarafından alınmı tır. Olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanlardan R.G.nin ifadesi ise bu ki inin anılan tarihte terhis olmu olması nedeniyle alınamamı tır. fadeleri alınan gardiyanlar genel olarak yukarıdaki ifadelerine (bkz. § 12) benzer ekilde beyanda bulunmu lardır. H.G., M.K., E.K. ve N.E. hakkındaki suç dosyaları incelendi inde bu suç dosyaları kapsamında alınan ifadelerin altında ifade veren ki ilerin imzasının yanı sıra ifadeyi alan sıfatıyla Astsubay T.G.nin ve ifadeyi yazan sıfatıyla E. .nin imzalarının bulundu u görülmü tür.

14. Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince düzenlenen tarihsiz bir tutanakta özetle M.P.nin olay esnasında bunalıma girdi ini söyleyerek tutuklu elbisesini giymek istemedi ini ifade etti i, ikaz edilmesine ra men tutuklu elbisesini giymemekte ısrar eden M.P.nin daha sonra bir sandalyeyle giyinme odasının floresan lambasını kırdı ı, bu sırada eline geçirdi i camla gardiyanlara saldırdı ı ifade edilmi tir. Tutanakta ayrıca M.P.nin tüm ikazlara ra men elindeki camı bırakmayarak tehditler savurdu u, elindeki camla H.G. adlı gardiyanın kolunu yaraladı ı, bunun üzerine odada bulunan gardiyanların ki iye müdahale etti i belirtilmi tir. Tutanakta son olarak "müdahale neticesinde ve kafasını duvarlara vurarak yaralanan Tutuklu Er [M.P.nin]" tedavi maksadıyla hemen hastaneye götürüldü ü ifade edilmi tir. Bu tutanakta P. Er M.K., P. Er E.K., P. Er H.G. ve P. Er N.E.nin gardiyan unvanıyla, P. Er R.G.nin ba gardiyan unvanıyla, Astsubay O.A.nın gardiyan kısım komutanı unvanıyla ve Topçu Yarbay M.S.nin Askeri Ceza nfaz Kurumu müdürü unvanıyla imzaları bulunmaktadır.

15. Olay hakkında ayrıca Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S. tarafından "Vaka Cereyan Tarzı" ba lıklı tarihsiz bir yazı kaleme alınmı tır. Yazıda, olayın geli imi genel olarak tutanaktaki gibi anlatılmı ; M.P.nin di er tutuklu ve hükümlülere kötü örnek olacak ekilde davrandı ı ve kaos ortamı yaratmaya çalı tı ı ifade edilmi tir.

16. Olaydan sonra 1/7/2005 tarihinde Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince hastanede M.P.nin ifadesi alınmı tır. Dr. C.K. tarafından düzenlenen 1/7/2005 tarihli belgede M.P.nin bu tarihte uurunun açık oldu u belirtilmi tir. fade, Astsubay O.A. tarafından alınmı ve Piyade Çavuş (yazıcı) E. . tarafından yazılmı tır. fade tutana ının altında Astsubay O.

A.nın, Piyade Çavuş E. .nin ve M.P.nin imzası bulunmaktadır. M.P.nin ifadesi şöyledir:

"Olay gününde ben bunalımdaydım. Moralim çok bozuktu. Koşu a girdikten sonra bana üzerimi giyinmemi söylediler. Cezaevi elbisesini giymem dedim. Daha sonra kendimi kaybettim. Gardiyanlara küfür ettim ve kafamı duvarlara dolaplara vurduğumu hatırlıyorum. Kendimi ve bilincimi kaybettiğim için ne yaptığımı tam olarak hatırlamıyorum."

17. Askeri Ceza infaz Kurumu yetkililerince olay anında M.P.nin yanında olan diğer tutuklu A.S.nin de ifadesi alınmıştır. A.S. 5/7/2005 tarihli ifadesinde özetle M.P. ile birlikte Askeri Ceza infaz Kurumuna getirildiklerini, daha sonra gardiyanlar tarafından giyinme odasına götürüldüklerini, tutuklu elbisesini kendisinin giydiğini ancak M.P.nin küfür ve tehdit içerikli sözler söyleyerek elbiseyi giymek istemediğini ifade ettiğini, daha sonra kafasını duvarlara vurmaya başladığını, bu arada bir gardiyanın kendisini döğru çıkardığın, döğru arıya çıkarken cam kırılmasına benzer bir ses duyduğunu belirtmiştir. A.S. ayrıca ifadesini hiçbir baskı altında vermediğini ifade etmiştir.

18. Gardiyanlar hakkında hazırlanan suç dosyaları 7/7/2005 tarihinde 6. Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı na (Askeri Savcılık) gönderilmiştir. Bunun üzerine Askeri Savcılık tarafından olay anında giyinme odasında bulunan bazı gardiyanların 12/7/2005 tarihinde ifadeleri alınmıştır. Askeri savcı huzurunda ifadesi alınan gardiyan H.G. olayları genel olarak yukarıdaki tutanakta belirtildiği gibi anlatmıştır (bkz. § 14). H.G. özetle M.P.nin saldırgan davranışları sergilediğini ve kendilerini tehdit ettiğini, bu sırada kafasını duvarlara ve dolaplara vurduğunu, kafasını duvarlara ve dolaplara vurmaya başlaması üzerine giyinme odasında bulunan A.S. adlı diğer tutuklunun gardiyan E.K. tarafından döğru çıkarıldığını, sandalyeyle odanın floresan lambasını kıran M.P.nin yerden aldığı cam parçasını gardiyanlara döğru salladığını belirtmiştir. Gardiyan H.G., M.P.nin yerden aldığı cam parçasıyla kolunu yaraladığını, bunun üzerine giyinme odasındaki bütün gardiyanların coplara M.P.nin kollarına ve bacaklarına vurduğunu, M.P.yi bu şekilde etkisiz hale getirdiklerini belirtmiştir. Gardiyan H.G. ayrıca müdahale sonrasında M.P.nin bacağın kanadığını fark ettiklerini, bunun üzerine revir sorumlusu B.Y.yi çağırdıklarını, bu kişinin yaptığı pansumandan sonra hücreye kapatılan M.P.nin bacağındaki kanamanın devam ettiğini gördüklerini, bunun üzerine durumu Astsubay O. A.ya bildirdiklerini, M.P.yi gören Astsubay O.A.nın M.P.yi hastaneye gönderdiğini belirtmiştir. H.G. ifadesinde son olarak komutanlarının kendilerine "Eğer saldırgan bir davranış gösteren tutuklu ya da hükümlü olursa om etkisiz hale getirin." diye emir verdiklerini, etkisiz hale getirmek için de kaba etlere vurmaları gerektiğini söylediklerini ifade etmiştir. Askeri savcı tarafından aynı gün ifadeleri alınan ve olay anında giyinme odasında bulunan E.K., N.E. ve M.K. olayın gelişimi ile ilgili olarak H.G. ile benzer şekilde beyanda bulunmuşlardır.

19. Askeri Savcılık, Askeri Ceza infaz Kurumunda M.P.nin yaralarına pansuman yapan B. Y. adlı kişinin 22/7/2005 tarihinde ifadesini almıştır. B.Y. ifadesinde özetle giyinme odasına çağırılması üzerine odaya gittiğini, odada gardiyanların yanı sıra sivil kıyafetli bir kişinin daha olduğunu, sol ve sağ kulağının üzerinde yaralar olan, ayrıca omuzlarında morluklar bulunan sivil kişinin yaralarına pansuman yaptığını, ardından revire döndüğünü, yarım saat sonra tekrar çağırılması üzerine koşu a gittiğini, koşu a vardığında Astsubay O.A.nın da koşu a girdiğini, bunun üzerine bacağındaki kanaması devam eden M.P.yi O.A.nın talimatıyla hastaneye götürdüklerini, hastaneye giderken M.P.nin bilincinin açık olduğunu, M.P.yi önce asker hastanesine ardından da Balçalı Hastanesine götürdüklerini belirtmiştir.

B.Y. ayrıca olaydan yaklaşık bir hafta sonra Astsubay O.A., yazıcı E. . ve gardiyan H.G. ile birlikte hastaneye gittiklerini, Astsubay O.A.nın burada M.P.nin ifadesini aldığı, ifade alımı sırasında kadın bir doktorun da yanlarında bulunduğunu ifade etmiştir.

20. Askeri savcı 26/7/2005 tarihinde Astsubay O.A.nın ifadesini almıştır. O.A. ifadesinde özetle olay günü ismini hatırlamadığı bir gardiyanın yanına gelerek son gelen tutuklunun

kafasını duvarlara vurdu unu söyledi ini, bunun üzerine ko u a gidip M.P.ye durumunun nasıl oldu unu sordu unu, M.P.nin " yi de ilim." demesi üzerine M.P.yi hastaneye sevk etti ini belirtmi tir. Astsubay O.A. ayrıca 1/7/2005 tarihinde yazıcı E. . ve revir sorumlusu B.Y. ile birlikte hastaneye giderek doktorların da onayını aldıktan sonra M.P.nin ifadesini aldı ını, olaydan sonra da ilk tahkikatı yapıp bazı ki ilerın ifadesini alan ki inin kendisi oldu unu ifade etmi tir. Astsubay O.A. ayrıca direnen tutuklu ya da hükümlü olursa güç kullanma yetkisi kapsamında cop kullanabileceklerini ancak belden yukarı vurmamaları gerekti ini gardiyanlara söylediklerini belirtmi tir.

21. Ba vurucuların o lu M.P. hastanede tedavi gördü ü sırada 27/7/2005 tarihinde ya amını yitirmi tir. Yapılan otopsi sonucunda M.P.nin genel vücut travması geçirdi i, ölümünün künt kafa travması sonucu meydana gelen beyin kontüzyonu, parankim içine kanama ve bunların komplikasyonları sonucu meydana geldi i tespit edilmi tir.

22. Askeri Savcılık, soru turma kapsamında ayrıca M.P.yi hastaneye götüreren askerlerin ve M.P.ye müdahale eden bazı sa lık personelinin ifadesini almı tir. Askeri Savcılık, soru turma kapsamında elde etti i tüm bu verileri de erlendirerek olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanlardan E.K., M.K. ve N.E.nin vicahen, H.G. ve R.G.nin giyaben tutuklanmasına karar verilmesi istemiyle soru turma dosyasını 6. Kolordu Komutanlı ı Askeri Mahkemesine (Askeri Mahkeme) göndermi tir. Askeri Mahkeme huzurunda ifadeleri alınan E.K., M.K. ve N.E. önceki ifadelerine benzer ekilde beyanda bulunmu lardır. Askeri Mahkeme bu ifadeleri ve soru turma dosyasındaki di er bilgi ve belgeleri dikkate alarak E.K., M.K. ve N.E.nin vicahen, H.G. ve R.G.nin ise giyaben tutuklanmasına karar vermi tir. Bu karar üzerine E.K., M.K. ve N.E. 8/8/2005 tarihinde, R.G. 10/8/2005 tarihinde ve H.G. 26/9/2005 tarihinde Askeri Ceza nfaz Kurumuna kapatılmı tir.

23. Askeri savcı, ba vurucuların o lu M.P. ile birlikte Askeri Ceza nfaz Kurumuna götürülen ve olay esnasında giyinme odasında bulunan di er tutuklu A.S.nin ifadesini A.S. tahliye olduktan sonra 12/8/2005 tarihinde almı tir. A.S.nin ifadesinin ilgili kısımları öyledir:

“(…)

27.06.2005 tarihinde hastaneden darp cebir raporu aldıktan sonra saat 13:30 - 14:00 gibi cezaevine girdik. [H.G.] giri te koltukta ayak ayak üstünde elinde tespih oturuyordu bana 'yinemi geldin lan' dedi daha önce bir cep telefonu olayından dolayı aynı cezaevinde kalmı tım o yüzden beni tanıyordu. Bizi soyundurdular sadece don ile kaldık. Bize çok kalk yaptırdılar ve ayakta esas duru ta beklettiler. Odada [H.G.] Gardiyandan ba ka [R.G.] gardiyan ve 3-4 gardiyan daha vardı. [N.E.] gardiyan oturup yazı i lerini yapıyordu. Çaycı da vardı. [H.G.] birkaç tokat yüzüme vurdu. [R.G.] Gardiyan [H.G.] Gardiyana benim için 'onu bana bırak' dedi. Ameliyatlı oldu um kolumdan tutup geri çevirdi ve jopla vurmaya ba ladı ameliyatlı oldu umu söyledim bu arada o koluma dajop ile vurunca kolum kililtlendi beni so uk suya soktular. Geri geldim esas duru ta bekledim. Ondan sonra bana bir ey yapmadılar.

[R.G.] Gardiyan benim jopla döerken aynı zamanda [H.G.] Gardiyan da yan tarafımda bulunan [M.P.yi] önce jopla dövmeye ba ladı bir süre jop ile dövdükten sonra [M.P.] can havli ile yüksekte bulunan pencereye do ru hamle yaptı anladı ım kadarı ile amacı pencereden ba ırıp yardım istemektir çok kötü dövüyorlardı. [H.G.] gardiyan [M.P.yi] yakalayıp kar ıdaki dolaplara çarptı. [H.G.] gardiyan çok kuvvetliydi. [M.P.] dolaba çarpınca dolabın üstünden hemen hemen 1 metre boyunda 10 cm çapında üzerinde afak yazıları ve isimler bulunan tahtadan bir sopa dü tü. [H.G.] Gardiyan 'seni [sinkaf edecek] aleti buldum' dedi jopunu sandalyeye do ru itti yere dü en sopa ile o sırada esas duru ta beklemekte olan [M.P.nin] sırtına beline böbreklerine ensesine neresine gelirse vurmaya ba ladı sopanın iddetinden bir ara [M.P.] dayanamadı ve esas duru ta beklerken benim arkama kaçtı. [H.G.] gardiyanın elinde sopa ile geldi ini görünce ben yana kaydım [M.P.]

benim yan tarafımda iken [H.G.] Gardiyan sopayı iki eli ile birden tutup var gücüyle yukarıdan a a ıya do ru [M.P.nin] kafasına sa kula ının üst tarafına vurdu sopa vurmanın iddeti ile geriye do ru fırladı. [M.P.nin] a zından ve burnundan ve kafasından kan gelip yere yı ıldı tekrar kalkmasını söyledi. [M.P.] güçlkle kalktı fakat sa a sola yalpalıyor ve ayakta durmakta güçlük çekiyordu. Birkaç tekme ve jopla vurduktan sonra suya sokun dedi. Orada bulunan di er gardiyanlar suya sokup getirdiler geldikten sonra [H.G.] gardiyan tekrar vurmaya ba ladı. Dayak bir müddet devam etti tekrar suya sokup getirdiler tekrar dövmeye devam etti. Bir müddet vurduktan sonra [M.P.nin] yalpaladı ını ve ayakta duracak halinin olmadığı ını ayrıca kafası burnu ve a zından kan geldi ini gören [R.G.] gardiyan, [H.G.] Gardiyana 'bırak ölecek bak' deyince [H.G.] gardiyan da hatırladı ım kadarı ile 'bırak ne ölecek beni mi kayırıyorsunuz onu mu kayırıyorsunuz ...' dedi. Dövmeyi bıraktı ve yorgun ve terli bir vaziyette koltu una oturdu.

[H.G.] Gardiyan ile [R.G.] gardiyandan ba ka bize vuran olmadı di er gardiyanlar iyi idiler onlar ne derse onu yapıyorlardı. [H.G.] ile [R.G.] cezaevinin a ası gibiydiler dayak olayı sırasında [R.G.] gardiyan beni dövdükten sonra orada bulunan yata ına uzanıp oradan sözle duruma müdahale ediyordu. [M.P.yi], [H.G.] dövdü [H.G.den] ba ka [M.P.ye] vuran olmadı di er iki gardiyan ayakta bekliyorlardı [R.G.] ile [H.G.] ne derse onu yapıyorlardı suya götürüp getirme i lemlerini de bu iki gardiyan yapıyordu bunlardan ba ka yazı i lerini yapan [N.E.] de orada masasında oturuyordu arada bir çe itli gardiyanlar girip çıkıyorlardı.

Gardiyanlar beni aldılar hemen üstümü giyindim beni de döverler korkusu ile hemen ne söylerlerse yapıp kaydımı yaptırdım sivil e ya deposuna gardiyanla birlikte e yalarımı bırakıp hücreye girdim. Hücreye girdi imde gardiyan kapı açıldı ında esas duru ta beklemem gerekti ini söyledi. ki ki ilik olan karanlık hücrede benden ba ka kimse yoktu. Hücrede biraz kalınca uyukum geldi biraz uyuklamı tım. herhalde bir yarım saat sonra kapının açıldı ını duyunca esas duru a geçtim. Gardiyanlar [M.P.yi] getirmi lerdı [H.G.] gardiyan revirci ve birkaç gardiyan daha vardı [M.P.nin] alını dahil kulaklarının hemen üstünden itibaren kafası sarılmı tı duvarlara tutunarak yalpalıyarak yürüyebiliyordu onu içeri attılar hücreye geldi inde cezaevi kıyafetini giymi ti. [M.P.yi] hücreye getirdiklerinde revirci [H.G.ye] 'niye bu kadar dövdünüz kafasını kırdınız' dedi. [H.G.] gardiyan da revirciye 'kafasını [sinkaf edeyim] atın nezarete' dedi ve gülüp gittiler. Hücre kapısı kapandı ında [M.P.] yere yı ıldı. [M.P.] bana 'beni çok kötü dövdüler ben ölece im' deyip duruyordu, 'derin derin uyukum geliyor gardiyanları ça ır' dedi. Ben de [M.P.nin] uyumasına engel olmasına çalı ıp bir yandan gardiyanlara sesleniyordum 2- 3 sefer seslendikten sonra bir gardiyan geldi ve ne var diye sordu bunun üzerine [M.P.nin] durumunun çok kötü oldu unu söyledim. Gardiyan gitti ve bir müddet sonra [O. A.] Bçv ile di er gardiyanlar birlikte geldiler. [M.P.] aya a kalkmaya çalı tı, [O.A.] Bçv . durumunu görünce kalkmamasını söyledi ve 'kim vurdu lan buna bu kadar' dedi. [H.G.] gardiyan da [O.A.] Bçv .un arkasında dururken 'biz vurmadık Komutanım kendi kafasını duvarlara dolaplara vurdu' dedikten sonra [M.P.ye] dönüp 'öyle de il mi lan kafanı duvarlara dolaplara sen vurmadin mı' diye ba ırdı [M.P.] de korkudan 'evet komutanım ben vurdum' dedi. [O. A.] Bçv . gitti di er gardiyanlar da [M.P.yi] kollarından tutup götürdüler [M.P.yi] ondan sonra bir daha görmedim.

[N.E.] Gardiyan iyiydi cezaevinde yattı ımız süre içinde [M.P.] hastaneye yattıktan sonraki zamanda tutuklu ko u una geldi inde bana 'niye böyle yaptınız adam olun bir daha cezaevine gelmeyin' ekinde nasihat veren sözler söyledi. Revirci asker de iyiydi oda ba ı a rıyanlara ak amları hap da ıtıyordu. Olaydan sonraki bir tarihte hava almaya çıktı ımda [R.G.] benim yanıma gelip [M.P.nin] nereli oldu unu ne i yaptı ını sordu daha önceden sivilde tanı ıp tanı madı ımızı sordu ben tanı madı ımızı söyledim 'niye böyle yaptınız buralara dü tünüz' ekinde sözler söyledi.

Biz cezaevine girdikten [M.P.] Hastaneye kaldırıldıktan yakla ık bir hafta sonra [H.G.] Gardiyanın beni ça ırdı ını söylediler. [H.G.] Gardiyanın yanına gitti imde [H.G.] gardiyan bana 'biraz sonra [O.A.] Bçv . ile [T.G.] Bçv 'a ifade vereceksin [M.P.nin]

kafasını duvarlara dolaplara vurdu unu söyleyeceksin elbiseleri giymiyorum, siz kimin itisiniz diye bize küfür etti ini söyleyeceksin' dedi, 'e er bu ekilde söylemezsen seni de onun gibi hastanelik ederim' dedi. [H.G.] bana böyle söyleyince cezaevinde tutuklu olmam, orada tamamen gardiyanların elinde olmamız ve bana zarar verme, tehdit etti i eyleri yapmak imkanı oldu unu bildi imden ben de ifademi o yönde vermeyi uygun gördüm. [H.G.] gardiyan Çaycıya beni Bçv 'lara götürmesini söyledi çaycı ile beraber [T.G] Bçv 'un odasına gittik çaycı dı arıda kaldı odada [O.A.] Bçv [T.G] Bçv ve ben vardım kapıyı kapattılar burada sadece bizim oldu umuzu ve ne gördüysem do ru olarak anlatmamı istediler ancak ben [H.G.den] çok korktu um için [H.G.nin] benden istedi i ekilde ifade verdim. fadem, mahkeme dosyasında bulman ifade olmakla beraber ifadenin alındı ı tarih 28.06.2005 de il olaydan yakla ık bir hafta sonraki tarihi.

[H.G.] ile [R.G.] terhis olduktan 10-15 gün sonra bir gün [M.P.nin] öldü ünü de duyunca ismini hatırlayamadı ım bir gardiyana dayak olayının ifademde söyledim ekilde olmadı ım bunu [O.A.] Bçv 'a söylemek istedi imi söyledim. Gardiyan durumu [O.A.] Bçv 'a iletince [O.A.] Bçv beni ça ırdı ona imdi size anlattı ım gibi olayları anlattım. [O. A.] Bçv da bana 'niye daha önce söylemedin' dedi ben de 'korktum komutanım' dedim. O da 'niye korkuyorsun burada bizim sözümüz geçer hemen cezaevine atardım [H.G.yi] imdi birkaç ki inin daha ba ı yandı' dedi aramızda bu ekilde sözlü bir konu ma geçti herhangi bir kayıt tutulmadı. [O.A.] Bçv bana 'söylediklerini mahkemeye çıktı ında anlat ama do ru anlat' dedi. Dün tahliye olurken de cezaevi müdürü Yüzba ının yanına çıktım ona da durumu anlattım. O da bana [O.A.] Bçv gibi 'çık bunları Hakimin kar ısında do ru olarak anlat' dedi. Cezaevinde [H.G.den] ba ka beni tehdit eden olmadı [R.G.] Ba Gardiyan olmasına kar ın fazla sesi çıkmıyordu onunla aynı tertip olan [H.G.] hem tutuklulara hem de di er gardiyanlara çok kötü davranıyordu. [H.G.] terhis olduktan sonra di er gardiyanlar da rahatladılar. Cezaevinde [H.G.den] ba ka dayak atan yoktu. Di er tutuklularla görü tü ümde de sadece [Y.] isimli, Samsunlu bir tutuklunun [H.G.] gardiyandan giri i sırasında dayak yedi ini duydum. [Y.] isimli bu asker de cezaevinden sonra çıktı. imdi Kıbrıs'ta asker oldu unu sanıyorum. Benim önceki cezaevine giri imde de bana dayak atmadılar. O zamanki ba gardiyan ba ka birisiydi. [H.G.] o zaman alt tertip olup kantinci olarak görev yapıyordu. Fazla sesini çıkaramıyordu.

Bu olaylardan dolayı [H.G.den] ikayetçiyim [R.G.den] de ilim di er gardiyanlar da zaten dayak olayına kar ı madılar.”

24. Olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanlardan E.K., M.K. ve N.E. Askeri Savcılı a gönderdikleri 1/9/2005 tarihli dilekçelerde özetle önceki ifadelerinin gerçe i yansıtmadı ını, H.G. adlı gardiyanın baskısı nedeniyle önceki ifadelerinde gerçe i söyleyemediklerini belirterek yeniden ifadelerinin alınması talebinde bulunmu lardır. Bunun üzerine askeri savcı 6/9/2005 tarihinde E.K., M.K. ve N.E.nin ifadelerini almı tır. E.K. ifadesinde özetle ilk ifadesinin olaydan üç gün sonra Astsubay O.A. tarafından alındı ını ancak buradaki ifadesinin H.G. tarafından hazırlandı ını belirtmi tir. E.K.; H.G.nin en üst tertip oldu unu, H.G. ile aralarında belli bir samimiyetin de bulundu unu, H.G.nin olaydan sonra gardiyanları toplayarak olayın tek ba ına kendi üstüne kalması halinde ömür boyu hapiste yataca ını söyledi ini, H.G.nin " ayet siz tutuklanacak olursanız veya ceza alacak olursanız o zaman ben suçu üstlenirim." dedi ini, önceki ifadelerinde bu sebeple gerçe e aykırı beyanda bulundu unu ifade etmi tir. E.K.; tutuklanınca pi man oldu unu, olay günü iki tutukluyu giyinme odasına kendisinin götürdü ünü, bu sırada odada H.G., R.G., M.K. ve N.E. adlı gardiyanların bulundu unu, odaya girdiklerinde R.G.nin -iki gün sonra terhis olaca ından- M.K.ya ba gardiyanlı ın nasıl yapılaca ını anlatmakta oldu unu ifade etmi tir. fadesinde devamla giyinme odasına girdiklerinde gardiyan H.G.nin tutuklulara suçlarının ne oldu unu sordu unu, tutukluların da "Hırsızlık." diye cevap verdi ini, H.G.nin tutuklulara "Buradaki kurallara uyacaksınız, gardiyanlara gardiyanım diye hitap edeceksiniz." dedi ini, H.G.nin bu sırada ukala bir ekilde "Gardiyan Beyi" olarak hitap eden M.P.ye sinirlendi ini ve onu dövmeye ba ladı ını, M.P.nin ba ırması üzerine koridorda bulunan A.U., A.D., Y.B.

ve E.T. adlı gardiyanların da odaya geldi ini, E.T. ile A.U.nun H.G.ye engel olmaya

çalı tı ını, bu sırada H.G.nin dövme yi bıraktı ını, A.D. ile Y.B.nin tutukluları so uk suya tuttu unu belirtmi tir. E.K., kafasında kanama olan M.P.ye önce revir görevlisi tarafından pansuman yapıldı ını, akabinde de M.P.nin hastaneye sevk edildi ini belirtmi tir. E.K. ayrıca H.G.nin olayda kullanılan sopayı saklaması için depocu E.T.ye verdi ini, E.T.nin de sopayı depoya sakladı ını ancak daha sonra pi man olmaları üzerine E.T.nin sopayı Astsubay O.A.ya verdi ini, E.T.nin sopayı Astsubay O.A.ya verdi ini havalandırmada iken gördü ünü ifade etmi tir. E.K. son olarak kendisine yöneltilen soru üzerine M.P.nin kendilerine saldırmadı ını, idarenin gerçek durumdan haberdar olmadı ını, her ne kadar ilk ifadesini olaydan üç gün sonra verdi ini belirtmi ise de ilk ifadesini olaydan bir gün sonra da verme olabilece ini söylemi tir. Aynı gün askeri savcı tarafından ifadeleri alınan M.K. ile N.E. de E.K.nın ifadesine benzer ekilde beyanda bulunmu lardır. Bununla birlikte N.E. ilk ifadesinin Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince olaydan üç dört gün sonra alındı ını ifade etmi tir. Bu konu ile ilgili olarak M.K. ise ilk ifadesinin olaydan birkaç gün sonra alındı ını belirtmi tir.

25. Askeri savcı, olay esnasında giyinme odasında bulunan R.G.nin ifadesini 13/9/2005 tarihinde almı tır. R.G. ifadesinde özetle olay günü giyinme odasına getirilen tutuklulardan A.S.nin i lemlerini yaptıktan sonra A.S.yi hücreye götürmek üzere giyinme odasından çıktı ını, A.S.yi ko u a kapatıp giyinme odasına döndü ünde odadaki iki sandalyenin yerde yan yattı ını ve floresan lambanın kırılması oldu unu gördü ünü belirtmi tir. R.G. ifadesinde ayrıca olayın ertesi günü di er dört gardiyanla birlikte olayı Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S.ye anlattıklarını, bunun üzerine Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S. tarafından ifadelerinin alınması yönünde talimat verildi ini, di er dört gardiyanın ifadelerinin alındı ını ancak olaydan iki gün sonra terhis oldu u için kendi ifadesinin alınmadı ını, olayla ilgili hiçbir belgeye imza atmadı ını belirtmi tir. R.G., olay hakkındaki tutanak (bkz. § 14) ile M.P. hakkındaki suç dosyası kapsamında alındı ı belirtilen ifadenin (bkz. § 12) kendisine gösterilmesi üzerine söz konusu tutanaktaki ve ifadedeki imzanın kendisine ait olmadı ını, tutana ın içeri inin Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü'ne sözlü olarak anlattı ıyla paralel oldu unu ancak imzaların kendisine ait olmadı ını, imzayı kimin attı ını da bilmedi ini ifade etmi tir.

26. Askeri savcı, M.P.yi dövdü ü iddia edilen H.G.nin ifadesini 10/11/2005 tarihinde almı tır. H.G. olayın geli imini genel olarak önceki ifadelerinde belirtti i ekilde anlatmı tır. H.G. ayrıca Askeri Ceza nfaz Kurumunda iki defa ifade verdi ini, her iki ifadesini de Astsubay T.G.nin aldı ım, Astsubay O. A. tarafından alındı ı belirtilen 28/6/2005 tarihli ifadenin (bkz. § 12) kendisine gösterilmesi üzerine ifadenin içeri inin do ru oldu unu ancak ifadenin altındaki imzanın kendisine ait olmadı ını, T.G.ye verdi i ifadeyi aynı gün imzalamadı ını, ifadenin bir sonraki gün kendisine imzalatıldı ını, ifadede neden Astsubay O.A.nın isminin yazılı oldu unu bilmedi ini ifade etmi tir. H.G. tutana ın içeri inin do ru oldu unu ancak tutanaktaki imzanın kendisine ait olmadı ını anlatmı tır. H.G. ifadeleri konusunda gardiyanlara baskı yapmasının söz konusu olmadı ını, bu gardiyanların suçu neden kendisinin üzerine attıklarını bilmedi ini belirtmi tir. Olayda kullanıldı ı belirtilen sopanın kendisine gösterilmesi üzerine askerli i boyunca sopanın atölyede, gardiyanlara ait dolapta durdu unu ve hiçbir zaman kullanılmadı ını söylemi tir. H.G. son olarak mayıs ayı ba ında Askeri Ceza nfaz Kurumunda isyan çıktı ını, bu olaydan sonra Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S.nin gardiyanları toplayarak tutuklu ve hükümlüleri dövme lerini hatta bundan sonra hiçbir tutuklu ve hükümlünün gardiyanlara "Lan!" bile diyemeyece ini söyledi ini, Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü'nün en küçük olayda bile "Ki iyi etkisiz hale getirin." dedi ini ifade etmi tir.

27. Askeri Savcılık, yukarıdaki ifadeler üzerine Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince yürütülen tahkikat kapsamında alınan imzaların sıhhati hakkında çe itli ara tırmalar yapmı tır.

28. Bu kapsamda 22/9/2005 tarihinde ifadesi alınan Astsubay T.G. özetle Askeri Ceza nfaz Kurumunda infaz yazı malarını kendisinin yaptı ını, olayın ertesi günü Astsubay O.A. ve Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S. ile birlikte olayı de erlendirdiklerini, olay

esnasında giyinme odasında bulunan tüm gardiyanları dinlediklerini, gardiyanların anlatımları üzerine olay hakkında tutanak tuttuklarını, bu tutanağın yazısını kendisinin hazırladığını ve yazıcıya verdiğini, yazıcının tutanağı gardiyanlara imzalattıktan sonra getirdiğini, tutanağı daha sonra Astsubay O.A. ile Askeri Ceza infaz Kurumu Müdürü M.S.nin de imzaladığını belirtmiştir. T.G. ifadesinde devamla tutanağı tutuktan sonra Askeri Ceza infaz Kurumu Müdürü M.S. ile birlikte askeri savcının odasına gittiklerini, askeri savcıya olayı anlattıklarında askeri savcının gardiyanlara direnen M.P.nin eyleminin suç teşkil ettiğini, bu sebeple kişi hakkında suç dosyası tanzim edilmesi gerektiğini söylediğini belirtmiştir. T.G. bunun üzerine M.P. hakkında suç dosyası tanzim etmeye başladığını, tanıkların tamamı gardiyan olduğu için bu kişilerin ifadelerini Astsubay O.A.nın aldığı, bu sebeple ifadeleri Astsubay O.A.nın imzaladığını, gardiyanların imzasını yazıcının aldığı, M.P. hakkında düzenlenen bu dosyayı 1/7/2005 tarihinde Adli Müaviri ile gönderdiklerini ifade etmiştir. T.G. ayrıca tayini başka bir yere çıkan Askeri Ceza infaz Kurumu Müdürü M.S.nin 4/7/2005 tarihinde Askeri Ceza infaz Kurumundan ayrıldığını, bu tarihten sonra yerine vekaleten kendisinin atandığını, hukukçu arkadaşlarına olayı anlattıktan sonra gardiyanlar hakkında da suç dosyası tanzim etmeye karar verdiğini, terhis olan R.G. hariç giyinme odasındaki tüm gardiyanların 5/7/2005 tarihinde ifadelerini aldığı ve bu dosyayı aynı gün Adli Müaviri ile gönderdiğini belirtmiştir.

29. Askeri savcı, Askeri Ceza infaz Kurumu yazıcısı E. .nin ifadesini 3/10/2005 tarihinde almıştır. E. . ifadesinde özetle olay hakkında iki kez dosya düzenlediklerini, önce gardiyanlara saldırmaması nedeniyle M.P. hakkında, daha sonra ise M.P.yi dövmelemleri nedeniyle gardiyanlar hakkında suç dosyası hazırladıklarını belirtmiştir. E. ., M.P. hakkındaki dosyanın hangi tarihte düzenlendiğini tam olarak hatırlayamadığını ancak bu dosyayı olayın üzerinden üç dört gün geçtikten sonra hazırladıklarını duyduğünü, gardiyanların ifadelerinin de olaydan iki üç gün sonra alındığını, gardiyanların ifadelerini bilgisayara kaydedip çıktısını aldıktan sonra imzalamaları için gardiyanlara götürdüğünü, bu ifadeleri gardiyan R.G.ye verdiğini, ifadelerin arasında tutanağın da bulunduğunu, gardiyanların ifadeleri okuduktan sonra imzalayacaklarını söylemesi üzerine kendisinin yazıhaneye geri döndüğünü, daha sonra gardiyanlardan birisinin imzalı ifade tutanaklarını kendisine getirdiğini, 1/7/2005 tarihinde de hastanede M.P.nin ifadesini aldıklarını belirtmiştir. E. ., olay hakkındaki tutanağın ise gardiyanların ifadelerinin alınmasından sonra ancak ifadelerle aynı gün düzenlendiğini söylemiştir. E. ., gardiyanlar hakkındaki dosyanın ise 4/7/2005 tarihinde ya da 5/7/2005 tarihinde düzenlendiğini ifade etmiştir. E. ., M.P. hakkındaki dosyayı Astsubay O.A.nın, gardiyanlar hakkındaki dosyayı ise Astsubay T.G.nin imzasına açtıklarını belirtmiştir. E. . ifadesinde devamla tutanağın ve gardiyanların ifadelerinin düzenlendiği tarihin 28/6/2005 olmadığını, ifadelerin ve tutanağın 28/6/2005 tarihinde düzenlenmesi olarak gösterilmesini Astsubay O.A.nın veya T.G.nin söylediğini ancak hangisinin emir verdiğini tam olarak hatırlayamadığını, niçin böyle bir emir verildiğini bilmediğini ancak ifadelerin alındığı tarihin kesinlikle 28/6/2005 olmadığını, bu tarihin 30/6/2005 veya bir gün sonrası olabileceğini belirtmiştir. Son olarak 1/7/2005 tarihinde hastanede M.P.nin ifadesini aldıklarında Astsubay O.A.nın M.P.ye bazı sorular sorduğunu belirtmiş ve bu husus ile ilgili olarak ifadesinde bunları söylemiştir:

“(…)

[O.A. Astsubay M.P.ye] bazı sorular sordu. Örneğin "olay günü sinirli miydin?" diye sordu. [M.P.] "bunalımdaydım" diye cevap verdi. [O.A. Astsubay], "elbiselerimi giymem" dedin mi diye sordu. [M.P.]de "evet" dedi. [O.A. Astsubay], "kendine zarar verdin mi" diye sordu. [M.P.] de "evet" dedi. [M.P.] zaten konu makta zorluk çekiyordu. Sorulan sorulara kısa kısa cevap veriyordu. [O.A. Astsubay] sorduğu soruya göre bu cevabı anlamlı hale getirip bana yazdırıyordu. [M.P.nin] ifadesi bu şekilde alındı.”

30. Askeri savcı 6/10/2005 tarihinde bir kez daha Astsubay O.A.nın ifadesini almıştır. A.O. ifadesinde özetle olaydan sonra gardiyanların olayı kendisine anlattıklarını, yazıcıya

gardiyanların anlattı ı ekliyle tutanak tutmasını ve gardiyanların ifadelerini yazmasını emretti ini, ifadeleri hazırlayan yazıcıdan bu ifadeleri gardiyanlara imzalatmasını istedi ini, bir süre sonra imzalı ifadelerin önüne geldi ini, kendisinin de bu ifadeleri imzaladı ını belirtmi tir. O.A., tutana ı düzenledikleri ve ifadeleri aldı ı günü tam olarak hatırlamadı ını, bu günün 27 Haziran ak amı ya da 28 Haziran sabahı olabilece ini ifade etmi tir.

31. Askeri Savcılık, Askeri Ceza nfaz Kurumunca hazırlanan tahkikat dosyalarındaki imzaların sıhhati ile ilgili olarak Adana Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlü ünden rapor almı tır. Adana Kriminal Polis Laboratuvarınınm 28/9/2005 tarihli ekspertiz raporunda, olay hakkında düzenlenen tutanakta ve O.A. tarafından alındı ı belirtilen 28/6/2005 tarihli ifade bulunan R.G.ye ait imzaların R.G.nin elinden çıkmadı ı kanaatine varıldı ı belirtilmi tir. Adana Kriminal Polis Laboratuvarınınm 1/12/2005 tarihli di er bir ekspertiz raporunda ise tutanaktaki imzaların ve M.P. hakkındaki suç dosyası kapsamında tanık olarak ifadeleri alınan H.G., E.K. ve N.E.ye ait imzalar ile E.K. ve N.E.nin haklarındaki suç dosyası kapsamında verdikleri ifadelerde bulunan imzaların bu ki ilere ait di er imzalarla kar ıla tırıldı ı ancak tutanaktaki ve ifadelerdeki söz konusu imzaların H.G., E.K., N.E. ile M.K.nın elinden çıktığı ını gösterir nitelikte, uygun ve yeterli kaligrafik bulgular tespit edilemedi i belirtilmi tir.

32. Askeri Savcılık 19/12/2005 tarihinde Astsubay T.G. ile Astsubay O.A.nın ifadelerini almı tır. Astsubay T.G. ifadesinde özetle E.K. ve N.E.nin ifadelerini haklarındaki suç dosyası kapsamında kendisinin aldı ını, ifade alma i lemleri bittikten sonra bu ki ilerin imzasını kendisinin aldı ını, imzaların nasıl sahte çıktı ı hususunda bir bilgisinin olmadı ını, bu ki ilerin kasıtlı olarak imzalarını sahte ekilde atmı olabileceklarini ifade etmi tir. Astsubay O.A. ise ifadesinde özetle H.G., E.K. ve N.E.nin 28/6/2005 tarihli ifade tutanaklarının altında " fade Alan" hanesinde bulunan imzaların kendisine ait oldu unu, " fade Veren" hanesindeki imzaların neden sahte oldu u hususunda bir bilgisinin bulunmadı ını, bu ifadeleri kendisinin almadı ını, olayla ilgili olarak kendisinin sadece M.P.nin ifadesini aldı ını belirtmi tir. O.A. ifadesinde devamla görevlerini Astsubay T.G. ile kar ılıklı olarak yaptıklarını, ifadelerin alındı ı gün kendisi adliyede oldu undan ve adı geçen gardiyanlar kendisine ba lı oldu undan imzaya kendi isminin açılmı olabilece ini, kendisinin de Astsubay T.G.ye güvendi i için tutanakları imzaladı ım belirtmi tir. O.A. son olarak olay hakkındaki tutana ın da anılan ekilde hazırlandı ını, hatırladı ı kadarıyla gardiyanların tutana ı hazırladı ını, imzalanın tutana ın Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S.ye onaya çıktı ını, tutana ı onaya Astsubay T.G.nin çıkardı ını dü ündü ünü ifade etmi tir.

33. Ba vuru formu ve eklerinin incelenmesi neticesinde Askeri Ceza nfaz Kurumundaki ba ka bazı tutuklu ve hükümlülerin de kötü muameleye maruz kaldı ı yönünde deliller elde edilmesi üzerine soru turmanın geni letildi i, soru turma kapsamında birçok ki ilerin ifadesinin alındı ı anla ılımtır. Askeri Savcılık, M.P. ve A.S. dı ında H.T., H.M., M.K., Y.B. ve Ad.K. adlı ki ilerin de Askeri Ceza nfaz Kurumunda kötü muameleye maruz kaldı ına i aret eden deliller elde etmi ; bunun üzerine hem bu ki ilerin hem de bu ki ilere kötü muamelede bulundu u iddia edilen ki ilerin ifadelerini almı tır. Bu kapsamda 13/10/2005 tarihinde ifadesi alınan Ad.K. adlı tutuklu özetle tecavüz suçunu i ledi inden bahisle 2004 yılının Ekim ayında Askeri Ceza nfaz Kurumuna girdi ini, 2005 yılının A ustos ayma kadar burada kaldı ını, Askeri Ceza nfaz Kurumunda kaldı ı süre boyunca gardiyanlar tarafından çok defa dövüldü ünü, dövme olayının genellikle giyinme odası diye tabir edilen yerde gerçekleştiğini belirtti tir. Ad.K. ifadesinde devamla Askeri Ceza nfaz Kurumuna ilk girdi inde yakla ık on gardiyan tarafından dövüldü ünü, bunlardan H.G. ve R.G. adlı gardiyanların isimlerini hatırladı ını, di erlerinin isimlerini hatırlayamadı ını, bu ki ilerin kendisini yumrukla ve tekmeyle dövdü ünü belirtmi tir. Ad.K. ayrıca ko u larında kalan bazı ki ilerin zaman zaman yüzünde morluk ve i liklerle ko u a geldiklerini, Askeri Ceza nfaz Kurumundaki rütbeli ki ilerin bu morlukları ve i likleri görüp ne oldu unu sorduklarında genellikle "Ranzadan dü tük, duvara çarptık..." gibi cevaplar verildi ini belirtmi tir. Tecavüz suçundan tutuklu di er bir ki i olan Ye.B. ise

25/10/2005 tarihli ifadesinde benzer olaylardan bahsetmi tir. Ad.K. ve Ye.B. dı ndaki di er ki iler de ifadelerinde genel olarak Askeri Ceza nfaz Kurumunda dövüldüklerini belirtmi lerdir. Bu iddialarla ilgili olarak ifadeleri alınan üphelilerin bir kısmı Askeri Ceza nfaz Kurumunda hiç kimseye kötü muamelede bulunmadı nı belirtmi iken bir kısmı ani kızgınlıkla bu ki ilere vurmu oldu unu, bir kısmı ise kendilerine verilen emir do rultusunda bu ki ileri dövdü ünü ifade etmi tir.

34. Soru turmanın ilerleyen a amalarında 3/2/2006 tarihinde Askeri Savcılık tarafından görevsizlik kararı verilmi ve soru turma dosyası Adana Cumhuriyet Ba savcılı ına gönderilmi tir.

35. Adana Cumhuriyet Ba savcılı ının 6/4/2006 tarihli iddianamesi ile olay esnasında giyinme odasında olan H.G., R.G., N.E., M.K. ve E.K. adlı gardiyanlar ile Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S., Gardiyan Kısım Komutanı Astsubay O.A., Muhafız Takım Komutanı T.G., Hizmet ve Bakım Kısım Komutanı H.S., Astsubay Ö.B. ve olayın ya andı ı dönemde ço unlu u gardiyan olarak görevlendirilmi erler H.A., B.Y., A. ., M.D., Y.A., H.R.T., Ab.D., M.U., R.A., M.B., S.Y., A.K., H.U., M. ., Ev.T., Y.B., Me.E., A.D., E.T. ve Ü.P. hakkında i kence ve neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçlarından Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmı tir.

36. ddianamede, ba vurucuların o lu M.P.nin dövülerek öldürüldü ü yönündeki iddia ile di er bazı tutuklu ve hükümlülerin dövüldü ü yönündeki iddialarla ilgili olarak çe itli de erlendirmelerde bulunulmu tur. ddianamede; Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S.nin sorunlu ki ilerinin dövülmesi yönündeki sözlü emri üzerine gardiyanlar tarafından bazı tutuklu ve hükümlünün dövüldü ünün anla ıldı ı, bu kapsamda firar suçu hükümlüsü Mu.K.nın, cinsel saldırı suçundan tutuklu Ye.B.nin, yine cinsel saldırı suçundan tutuklu Ad.K.nın, firar suçundan tutuklu H.T.nin, hırsızlık suçundan tutuklu H.M.nin, hırsızlı a te ebbüs suçundan tutuklu A.S.nin ve bavurucuların o lu M.P.nin Askeri Ceza nfaz Kurumunda görevli bazı gardiyanlar tarafından dövüldü ünün anla ıldı ı ifade edilmi ve bu olayların ne ekilde gerçekleşti i ayrı ayrı açıklanmı tir. ddianamede, ba vurucuların o lu M.P.nin dövülmesi olayından sonra Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince hazırlanan dosyada gardiyanların ve A.S.nin ifadelerinin alındı ı tarih olarak 28/6/2005 tarihi belirtilmi ise de ceza soru turması kapsamındaki ifadelerden Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerince alınan ifadelerin bu tarihte alınmadı ının, ifadelerin daha sonraki bir tarihte alındı ının anla ıldı ı, keza bu ifadeler altındaki ifade verenlere ait bazı imzaların da sahte oldu unun ancak bu imzaların kim tarafından atıldı ının tespit edilemedi i belirtilmi tir. ddianamede; ba vurucuların o lu M.P.nin dövülmesi olayında kullanılan sopanın üzerinde birçok yazının bulundu u, bu yazılarda bazı erlerin isimlerinin ve kaçça kaç tertip olduklarını gösteren sayıların bulundu u, bu yazılardan sopanın en az 14/2/2005 tarihinden itibaren gardiyanlar tarafından kullanıldı ının anla ıldı ı, böylesi büyük ebattaki bir sopanın yapılan aramalarda bulunamamı olmasının imkansız oldu u, bu sopanın olaydan çok sonra bulunmu olmasının da üpheliler hakkında dosya tanzim eden Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerinin gardiyanları koruma gayreti ile hareket etti ini gösterdi i ifade edilmi tir. ddianamede ayrıca tutuklu ve hükümlülerin giyindi i odanın aslında dört be gardiyanın kalabilece i bir oda olarak düzenlendi i, alt tertip gardiyanların üst tertip gardiyanların izni olmadan bu odaya girmelerine müsaade edilmedi i, bu durumun ise içeride birtakım gizli i lerin yapıldı ını akla getirdi i, ayrıca tutuklu ve hükümlülerin tek bir gardiyan yerine tüm gardiyanların önünde soyundurulmasının tutuklu ve hükümlüleri a a ılamaya yönelik oldu unun de erlendirildi i belirtilmi ; tüm bu hususlar dikkate alınarak Askeri Ceza nfaz Kurumundaki bazı tutuklu ve hükümlülerin gardiyanlar tarafından dövüldü ü kanaatine varıldı ı ifade edilmi tir. ddianamede, bu tarz eylemlerin uzun bir süre devam etmesine, eylemlerin birden fazla ki iye kar ı gerçekleşti rilmeye ve ma durlara kar ı gerçekleşti rilene eylemlerin hemen hemen aynı olmasına vurgu yapılarak söz konusu eylemlerin sistematik hale geldi i sonucuna ula ıldı ı belirtilmi tir. ddianamede ayrıca subay ve astsubayların tutuklu ve hükümlülerin dövülmesi için gardiyanlara emir verdikleri, zaman zaman bu tarz eylemleri kendilerinin de gerçekle tirdikleri, kendilerine

intikal eden olaylarda hareketsiz kaldıkları, subay ve astsubayların özellikle M.P.nin ölümü sonrasında gardiyanları korumaya yönelik tutum sergiledikleri belirtilerek subay ve astsubayların gardiyanları suçun i lenmesinde araç olarak kullandıklarının ve böylece i kence suçuna i tirak ettiklerinin de erlendirildi i ifade edilmi tir. ddianamede üphelilerin eylemlerinin i kence ve neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçunu olu turdu u, üphelilerin bu suçları i tirak halinde i ledikleri sonucuna ula ıldı ı ifade edilmi tir.

37. Ba vuru formu ve eklerinin incelenmesi neticesinde Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin 5/6/2006 tarihli karar ile görevsizlik kararı verdi i, görevsizlik kararı üzerine dava dosyasının 6. Kolordu Komutanlı ı Askeri Mahkemesine gönderildi i ancak bu Mahkemenin de görevsizlik kararı verdi i, bunun üzerine Uyu mazlık Mahkemesinin 6/11/2007 tarihli kararıyla Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin görevli kılındı ı, bu sebeple davanın Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinde görüldü ü anla ılmı tir.

38. Ba vuru formu ve eklerinin incelenmesi neticesinde ayrıca Adana Cumhuriyet Ba savcılı ının 21/5/2008 tarihli iddianamesiyle M.T. ve O.K. adlı ki ilere yönelik eylemlerinden dolayı Askeri Ceza nfaz Kurumu görevlileri Ev.T., E.T., E.S., Ü.P., M. ., E.G., F.E. ve Y.B. adlı ki iler (Bu ki ilerden bazısının adı yukarıda da geçmektedir.) hakkında kamu davası açıldı ı, bu davanın Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinde görülen dava ile birle tirildi i anla ılmı tir. Birle tirilen dosyanın ma durlarından M.T. 30/6/2005 tarihli ifadesinde özetle 17/6/2005 tarihinde Askeri Ceza nfaz Kurumuna teslim edildi ini, ismini hatırlamadı ı dört be gardiyanın kendisini ko u gibi bir odaya alarak üzerindeki sivil kıyafetleri çıkarttırdı ım, tutukluların giydi i elbiseyi almak için e ildi inde sırtına aldı ı cop darbesi ile yere yı ıldı ını, sonrasında da tüm gardiyanların copla kendisine vurmaya ba ladı ını ifade etmi tir. M.T. ifadesinde devamla bu olaydan sonra elbisesini giydi ini ve yakla ık üç saat 1 metrekare kadar bir hücrede kaldı ını, sonrasında hücreden çıkarıldı ını, hücreden çıktıktan sonra bir asker tarafından evrakının alındı ını ve anladı ı kadarıyla doktora götürüldü ünü, akabinde ise "Muayenen yapıldı." denilerek Merkez Komutanlı ına teslim edildi ini, o gece Merkez Komutanlı ında nezarete kaldı ını, 18/6/2005 tarihinde ise Yüre ir İçe Jandarma Komutanlı ına teslim edildi ini, Yüre ir İçe Jandarma Komutanlı ına teslim edildi inde boynundaki cop izlerini C. adındaki bir astsubayın gördü ünü, astsubayın "Ne o?" diye sorması üzerine "Bir ey yok komutanım." diye cevap verdi ini, bunun üzerine astsubayın emri ile elbiselerini çıkardı ını, astsubayın di er cop izlerini de görmesi üzerine olayın nerede oldu unu sordu unu, bunun üzerine olayı astsubaya anlattı ını, daha sonra hakkında tıbbi bir rapor düzenlendi ini belirtmi tir. Birle tirilen dosyadaki bilgi ve belgeler incelendi inde bu bilgi ve belgelerin M.T.nin anlatımları ile paralel oldu u görülmü tür. Birle tirilen dosyanın di er ma duru O.K. ise Askeri Ceza nfaz Kurumunda fiili iddete maruz kaldı ını belirtmi tir.

39. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinde yargılamanın ba laması üzerine ba vurucuların o lu M.P.yi olayın gerçekleş ti i giyinme odasına götür en ve olay esnasında odada bulunan E.K.nın sanık sıfatıyla ifadesi alınmı tir. E.K.nın 28/12/2007 tarihinde Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince alınan ifadesinin ilgili kısmı öyledir:

"Ben 2005 Ocak 2006 Temmuz aylarında gardiyan çaycı olarak askeri cezaevinde görev yaptım, olay tarihinde ilk giri te kaydı yapan [E. .] beni ça ırdı, gitti imde bu iki mahkumu giyinme odasına götür dedi, ben de maktul ile [A.S.yi] giyinme odasına götürdüm, gitti imde odada sanıklar [M.K.], [H.G.], [R.G.] ve [N.E.] vardı, sanıklardan [H.G.] maktule, [R.G.] de [A.S.ye] cezaevi kurallarını anlatıyordu, bu sırada [M.P.] elbiseleri giymeyece ini, kendisine bu elbiseleri kimsenin giydiremeyece ini, asker oldu unu, neden giyiyorum diyerek serzeni te bulundu, ancak küfür ve tehdit duymadım, bunun üzerine [H.G.] maktulün yakasından tutarak odadaki demir dolaba çarptı, dolabın üzerinde bulunan sopa a a ıya dü tü, [H.G.] de sopayı alarak maktule vurmaya ba ladı, yakla ık 5-6 dakika dövdü, neresine vurdu unu hatırlamıyorum, ben alt devre oldu um için müdahale etmedim, odada bulunan üst devre [R.G.] de karı madı, hatta [A.S.]

elbiseleri giydikten sonra ona da ikinci kez cezaevine geldi inden dolayı niye askerli i do ru yapmıyorsun diyerek 2-3 tokat vurdu, maktulün dövülmesi sırasında ismini saydı im ki ilerin hepsi içeride idi, dı arı çıkan olmadı, maktulün hücreye götürülüp, tekrar getirilip dövüldü ünü ben görmedim, ben görev yaptım süre içerisinde hiçbir mahkuma kötü muamelede bulunmadım, ben çaycı oldu um için mahkumlarla i im olmaz, ben cezaevinde görev yaptım süre içerisinde üst arama sırasında üst devreler tarafından arama babından çök-kalk yaptırılıyordu, bu sırada tamamen elbiseleri soyuluyordu, benim görev yaptım çay oca ı ile giyinme odası arasında bir iki metre mesafe vardır, konu ulanlar duyulur, ba ka zaman bu ekilde bir kötü muamele ve dövülme sesi duymadım, görmedim...

(...)"

40. E.K. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde giyinme odası ile komutanlarının odası arasında 60-70 metre kadar mesafe oldu unu, yüksek sesle ba ırıldı ında giyinme odasındaki seslerin komutanlarınca duyulabilece ini ancak M.P.nin dövüldü ü sırada yüksek sesle ba ırmadı ını, olay sırasında M.P.nin floresan lambayı kırarak gardiyanlara saldırdı ını görmedi ini, olsaydı görece ini ifade etmi tir. M.P. ifadesinde son olarak olaydan sonra Askeri Ceza nfaz Kurumunca ba latılan tahkikat kapsamında T.G.ye verdi i ifadenin hatırlatılması üzerine o ifadeyi kabul etmedi ini, o ifadeyi gerek Astsubay O.A.nın gerek Yarbay M.S.nin gerek Ba çavı T.G.nin gerekse Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er tüm komutanların baskısı ile verdi ini, komutanlar kendilerine "Bu ekilde ifade verin, arkanızda biz varız." dedikleri için o ekilde ifade verdi ini, imdiki ifadesinin do ru oldu unu belirtmi tir.

41. Olay esnasında giyinme odasında bulunan N.E.nin sanık sıfatıyla ifadesi alınmı tır. N.E.nin 28/12/2007 tarihinde Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince alınan ifadesinin ilgili kısmı öyledir:

"Ben 2005 Ocak 2006 Temmuz aylarında askeri cezaevinde depo sorumlusu olarak görev yaptım, mahkumlara kar ı herhangi bir ekilde kötü muamelede bulunmadım, böyle bir görevim de yoktur dedi. Devamla, [E.K.nin] yaptı ı savunmaya aynen katılıyorum, ben de olay sırasında aynı odada idim, anlattıkları do rudur, ben kimseye kötü muamelede bulunmadım, atılı suçlamayı kabul etmiyorum, sanık [H.G.] maktule kuralları anlatıyordu, aralarında a ız tartı ması geçti, sanık [H.G.] maktulün omzunu dolaba vurdu, yukarıdan sopa dü tü, o sopa ile maktulü 5-6 dakika dövdü, nerelerine vurdu unu görmedim, ben e yaları ayırıyordum, yazı yazıyordum, alt devre oldu um için karı madım dedi. Benim savunmama ekleyecek bir husus yoktur, olay ile de hiçbir alakam yoktur...

(...)"

42. N.E. ayrıca önceki ifadelerinden avukatı ile birlikte verdi i ifadeleri kabul etti ini, di erlerini kabul etmedi ini, önceki ifadelerini idarenin baskısı altında verdi ini belirtmi tir.

43. Olay esnasında giyinme odasında bulunan di er bir ki i olan M.K.nın sanık sıfatıyla ifadesi alınmı tır. M.K.nın 28/12/2007 tarihinde Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince alınan ifadesinin ilgili kısmı öyledir:

"Ben 2005 Ocak 2006 Temmuz tarihleri arasında 1. sınıf askeri cezaevinde gardiyan olarak görev yaptım, ben ba ladı ımda [R.G.] ba gardiyan idi, o terhise gidecekti, ben de onun yerine ba gardiyan olarak seçildim, olay tarihinde daha do rusu maktulün dövüldü ü tarihte [E.K.] yakalanarak cezaevine getirilen [M.P.] ve [A.S.nin] cezaevi elbiselerinin giydirilmesi için giydirme odasına getirdi, kayıtları [R.G.] yapıyordu, sanık [H.G.] maktul ve [A.S.ye] cezaevinde giymesi gereken elbiseleri verdi, cezaevi kurallarını hatırlattı, ancak maktul [M.P.] ben bu elbiseleri giymem, bana da kimse giydiremez diye itiraz etti, [A.S.] elbiseleri giydi orada bekliyordu, bunun üzerine [H.G.] ile maktul arasında küfürle me oldu, hatta önce [M.P.] küfür etti, [H.G.] sinirlenerek maktulü elle

dövmeye ba ladı, daha sonra maktulü sanık [H.G.] dolaba vurdu, dolabın üzerindeki sopa yere dü tü, sonra sopa ile dövdü, ben dü ünçe sopayı gördüm, daha önce görmedim, ben sopa ile maktulün neresine vurdu unu hatırlamıyorum, ancak 5-6 dakika aralarında bo u ma oldu, nerelerine vurdu unu tam olarak bilmiyorum, sanık [H.G.] maktulü döverken odada [E.K.], [R.G.], [N.E.], [H.G.], [A.S.], [M.P.] ve ben vardım, yani iki mahkum, be gardiyan vardı, dövülme sırasında dı arı çıkan olmadı, [A.S.] de olayın ba ından sonuna kadar içeride idi, odaya getirildi inde sanık [R.G.nin] [A.S.ye] eliyle yüzüne 2-3 kez vurdu unu hatırlıyorum, ancak niye vurdu unu bilmiyorum, cezaevi kuralları diyerek vurdu, daha do rusu sanırım o yüzden vurdu, ba ka kimseye bu ekilde muamele yapılmadı, ben görmedim, ben de yapmadım, idarenin talimatı gere ince maktulün üzerinde jilet, uyu turucu gibi bir ey bulunmasın diye cezaevine girmeden önce mahkumlar tamamen soyulup çök-kalk yaptırılıyordu, bu emir yazılı olarak yazmaz, ancak sözlü olarak cezaevi müdürü ve gardiyan kısım komutanı [O. A.] tarafından sözlü olarak söylenmi tir, ancak yazılı emirlerde bu yoktur dedi, devamla, bütün mahkumların cezaevine giri lerinde, vukuat çıkı larında mahkumları dövmemiz emir ediliyordu, bu konuda kesin emir vardı, dövme ekli konusunda bir ey söylenmiyordu, sadece dövün deniyordu, ancak ben bu emri hiçbir zaman yerine getirmedi, ama emir veriliyordu...

(...)"

44. M.K. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde ayrıca olaya müdahale etmek istedi ini ancak H.G. üst devre oldu u için geri çekildi ini, H.G.nin üst devresinin R.G. oldu unu, onun niye müdahale etmedi ini bilmedi ini, daha do rusu müdahale edip etmedi ini de bilmedi ini, H.G.den ba ka M.P.ye vuran olmadı ını, sadece R.G.nin A.S.ye birkaç tokat attı ını, herhangi bir sebep de söylemedi ini ifade etmi tir. M.K. giyinme odası ile komutanlarının odası arasında 100 metre kadar mesafe oldu unu, olayın saat 16.00-17.00 sıralarında ya andı ını, olay sırasında ma durlara yerdeki kanı temizletme gibi bir olayın ya anmadı ını belirtmi tir. M.K. ifadesinde son olarak olaydan sonra Askeri Ceza nfaz Kurumunca ba latılan tahkikat kapsamında Astsubay O.A.ya ve T.G.ye verdi i ifadelerin hatırlatılması üzerine o ifadeleri kabul etmedi ini, idare öyle istedi i için söz konusu ifadelerde o ekilde beyanda bulundu unu ifade etmi tir.

45. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince sanık sıfatıyla ifadesi alınan ve olay esnasında giyinme odasında bulunan R.G.nin ifadesi ise öyledir:

"(...)

2004 yılı A ustos ayından 2005 Temmuz ba ına kadar gardiyan er olarak görev yaptım, olay tarihinde yani maktulün cezaevine getirildi i gün benim terhisime üç gün vardı, maktul ile birlikte [A.S.] yakalanarak ilk giri te i lemlerin yapıldı ı ve mahkumların üstlerinin giydirildi i ve kayıtlarının yapıldı ı odaya getirildi, kimin getirdi ini tam olarak hatırlamıyorum, ben aynı odada yattı ımız için tutuklular getirildi inde kalktım, [A.S.] daha öncede cezaevinde kalmı tı, tekrar geldi i için aka mahiyetinde kendisinin yana ına bir kez vurduğum, cezaevi elbiselerini giymesini söyledim, o da giyindi, çıkarıp tecrit ko u una götürdüm, çünkü ilk geldi i gün bir gece tecrit ko u unda kalınıyor, ertesi gün normal ko u lara gönderiliyor, ben çıktı ımda içeride gürültüler oldu, kısa bir süre sonra gürültülerin oldu u ve maktulün bulundu u odaya girdi imde sanık [H.G.nin] kolu kanıyordu, maktul de ayakta dinleniyordu, [H.G.nin] elinde hiçbir ey yoktu, odadafloresan lamba kırılmı tı, masa sandalye da ılmı tı, ben sanık [H.G.ye] m oldu unu sordum, kendisine saldırdı ını söyledi, [N.E.], [E.K.], [M.K.] maktulü tutuyorlardı, sanırım, saldırgan oldu u için tutuyorlardı, maktulün üzerinde herhangi bir kan görmedim, mahkum elbisesini de giymemi ti, ben odaya girdikten sonra tutanlar maktulün elbisesini giydirdiler ve tecrit ko u una götürdüler, yarım saat veya 45 dakika sonra [E.K.] gelerek maktulün kafasının kanadı ını söyledi, [O.A.] ba çavı a durumu bildirdim, o da gelip baktı, hatta [B.Y.] isimli revirci geldi, pansuman yaptı, daha sonrada hastaneye kaldırıldı...

(...)"

46. R.G. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde ayrıca olayda kullanıldı ı belirtilen sopayı o esnada kimsenin elinde görmedi ini, sopanın 1,5 metre uzunlu unda üç dört kilo a ırlı nda bir sopa oldu unu, yatakları çırpması için tutuklu ve hükümlülere verdikleri bu sopanın ba ka bir amaçla kullanılmadı ını belirtmi tir. R.G., tutuklu ve hükümlülere içeriye bir ey sokmamaları için Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü'nün emri do rultusunda çıplak olarak çök-kalk yaptırdıklarını, çök-kalk hareketinin giyinme odasında bulunan tüm gardiyanların önünde yapıldı ını, giyinme odası olarak da kullanılan gardiyan odasında yakla ık sekiz gardiyanın yattı ını ifade etmi tir. R.G. ilk olarak askeri savcı huzurunda ifade verdi ini, ba ka bir yerde ifade vermedi ini, 2005 yılının Mayıs ayı ba nda ba gardiyanlık görevini devretti ini, tutanaktaki imzanın kendisine ait olmadı ını belirtmi tir. R.G. son olarak M.P. ile A.S.nin Askeri Ceza nfaz Kurumuna saat kaçta geldi ini net olarak hatırlamadı ını ancak bu ki ilerın saat 17.00 sıralarında geldiklerini dü ündü ünü belirtmi tir.

47. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, olay anında Askeri Ceza nfaz Kurumu koridorunda bulunan ve duydu u sesler üzerine odaya giren A.D. adlı ki inin istinabe yoluyla ifadesini almı tır. A.D.nin ifadesi öyledir:

"27/06/2005 tarihinde ben, [E.T.], [Y.B.] ve [A.U.] koridorda idik, giyindirme odasından ba ırtılar gelmeye ba ladı. Bir ki i imdat diye ba ırıyor. Gürültüyü duyunca [E.T.] ve [A.U.], [Y.B.] ile bana 'siz burada bekleyin' diyerek giyindirme odasına gittiler. 15 dakika kadar sonra [E.T.] ve [A.U.] tekrar yanımıza geldiler, geldiklerinde moralleri bozuktu. Ne oldu unu sordu umuzda [A.U.], '[H.G.nin] tutukluyu dövdü ünü, kendisine engel olmaya çalı tıklarını, [H.G.nin] kendilerine de küftetti ini' söyledi, bize 'koridorda biz kalalım siz giyindirme odasına gidin, belki [H.G.yi] siz durdurursunuz' dediler. [Y.B.] ile ben giyindirme odasına gittik. [A.U.] ile [E.T.] koridorda kaldılar. Giyindirme odasına gitti imizde [M.P.] yerde yatıyordu. Üzerinde sadece ortu vardı, elbiseleri yerde idi. [H.G.] masaya oturmu tu. Elinde bir sopa vardı. Elindeki sopa 50-60 cm uzunlu unda, yuvarlak, kırmızı boyalı 5-6 cm kalınlı nda, üzerinde yazılar olan bir sopaydı. [M.P.], yerdeki elbiseleri almaya çalı ıyordu. Bu esnada [H.G.] ona engel olmaya çalı tı. [E.K.] duvar dibinde ayakta idi. [M.K.] masada yazı yazıyordu. [R.G.] [A.S.] ile ayakta konu uyordu. Odada bunların dı nda kimse yoktu. Giyindirme odasındaki cam kırık de ildi, florasan lamba kırıktı. Yerde kırık cam parçaları vardı. Bu parçalar lambanın tam altındaydı. Odada be altı sandalye vardı. iki veya üç sandalye yerde yan duruyordu. [H.G.nin] kanayan herhangi bir yeri yoktu. [M.P.nin] ba ının sa ı yanı kanıyordu. [H.G.] bize tutukluları kastederek 'bunları banyoya götürün' dedi. [Y.B.] ile ben tutukluları banyoya götürüp ellerini yüzlerini yıkattık [M.P.nin] ba ı hala kanamaya devam ediyordu. Her ikisini de giyindirme odasına geri götürdük. [M.K.], Revirci [B.Y.yi.] ça ırdı. [B.Y.] [M.P.nin] ba ına pansuman yaptı, müteakiben her ikisini de aynı hücreye koyduk. 15 dk kadar sonra [O.A.] Astsubay hücreye geldi. [M.P.nin] durumunu gördükten sonra biz gardiyanlara kızdı. [O.A.] Astsubay bize 'hayvan mısınız, bu insan de il mi nasıl döversiniz?' gibi sözler söyleyerek hastaneye sevk edin dedi. [M.P.yi.] hazırlayıp hastaneye sevk ettik. Olaydan bir iki gün sonra [H.G.], [M.K.], [N.E.], [R.G.] ve [E.K.] giyindirme odasında toplandılar. Ne konu tuklarını bilmiyorum. Ancak daha sonradan [H.G.nin] di er gardiyanlara nasıl ifade verecekleri hususunda baskı yaptı ını, ifadelerin içeri ini yazılı olarak hazırlayıp da ıttı ını duydum. Cezaevinde erler arasında tertipçilik vardı. [H.G.] üst tertip oldu undan biz kendisinden korkardık."

48. Dava kapsamında sanık sıfatıyla ifadesi alınan ve olay esnasında koridorda bulunan Y.B. adlı ki i de A.D.nin ifadesine benzer ekilde beyanda bulunmu tur. Keza olay anında koridorda bulunan E.T. ile A.U. da dövme olayına ili kin olarak A.D. ile benzer ekilde beyanda bulunmu tur.

49. Ba vurucuların o lu M.P.yi dövdü ü iddia edilen H.G.nin sanık sıfatıyla ifadesi alınmı tır. H.G.nin 28/12/2007 tarihinde Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince alınan

ifadesinin ilgili kısmı öyledir:

"Ben 2004-2005 yıllarında cezaevinde gardiyan olarak görev yaptım, olay günü de cezaevinde görevli idim, maktulü sanık [E.K.] giyindirme odasına getirdi, [A.S.] daha önceden cezaevine gidip geldi inden o verilen elbiseleri giydi, ancak maktul ben bu elbiseleri giymem, bana kimse giydiremez dedi, biz de giymesi gerekti ini söyledik, bu sırada sanık [R.G.] [A.S.ye] buraya niye tekrar geldin diyerek 2 tane tokat vurdu, bunun üzerine maktul bize saldırmaya ba ladı, cama fırladı, sandalye ve yumruk ile camı kırmaya çalı tı, sandalyeyi bize vurmak için kaldırdı nda tavandaki florosan dü erek kırıldı, bu sırada odada bulunan [E.K.], [M.K.], [N.E.] maktule copla vurdu, ben de vurdum, ancak tekme ya da sopa ile vurmadım, sadece copla ve elle vurdum, maktulü camdan çektim imde kendisini dolaba vurdum, ancak dolabın üzerinden sopa dü medi, olay yerinde sopa yoktu, di er sanıkların niye beni suçladı nı bilmiyorum, hiçbir anlam veremiyorum, bu olaydan bir iki ay kadar önce cezaevinde isyan çıktı, komutanın odasını bastılar, biji Apo diye slogan atıldılar, bu slogan atanlara hiçbir ey yapmadılar, hatta onlara çürük raporu aldırıldılar, yazılı talimat olmasa da komutanlarımız, bunlar askerden kaçan ki ilerdir, bunlar size itaat etmek zorundadır, itaat etmezlerse dövün diyorlardı, ha da da çatı an terörist ha burada çalı an mahkumlar diye sözler söylüyorlardı, bunu söyleyen de komutanımız [M.S.dir], bunu söylerken sanıklar [O.A.] ve [T.G.] de duymu lardır, bu olaydan ba ka zaman zaman ismini hatırlamadım im mahkumları copla dövdü ümüz oldu, ancak ba ka herhangi bir ey yapmadık...

(...)"

50. H.G. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde ayrıca kimseye ne ekilde ifade verece i konusunda herhangi bir belge, ka it vermedi ini, böyle bir telkinde de bulunmadı nı, M.P.nin saat 15.30-16.00 sıralarında Askeri Ceza nfaz Kurumuna giri yaptı nı, olayın üç be dakika içinde gerçekleşti ini, Astsubay O.A.ya ise 15 dakika ile yarım saat içinde haber verildi ini sandı nı belirtmi tir.

51. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince olayın ya andı ı dönemde Ceza nfaz Kurumu müdürü olarak görev yapan M.S.nin sanık sıfatıyla ifadesi alınmı tir. M.S.nin 28/12/2007 tarihli ifadesi öyledir:

"Ben askeri cezaevinde 2003 yılı Ekim ayından, 2004 yılı Haziran ayına kadar görevlendirme ile müdür yardımcısı olarak, bu tarihten 2004 Haziran ayı ile 2005 Temmuz ayına kadar ise atama ile cezaevi müdürü olarak görev yaptım, buna ili kin yazılı savunma yaptım, yazılı savunmamı ibraz ediyorum dedi, altı sayfadan ibaret yazılı savunması ile ekinde verdi i emirleri içerir el yazılı ve daktilo ile yazılmı yönergeleri içerir bir kıta evrak ibraz etti, alındı, okundu, dosyasına konuldu. Yazılı savunmamı da özetlemek istiyorum dedi. Devamla, ben göreve ba ladı mda cezaevinde çalı an ve bana ba lı olan astsubaylara ve subaylara ve cezaevi gardiyanlık görevi er ve erba lar tarafından yürütüldü ünden er ve erba lara yazılı olarak tebli ettim, ayrıca her gün veya haftada bir gün toplanarak ne ekilde hareket edilece i konusunda yazılı talimatlar verdim, toplantıya katılmayanlara da bizzat ne ekilde davranacaklarına dair emirleri imza mukabilinde tebli ettim, emirlerimin içerisinde mahkumların dövülmesi konusunda hiçbir emir vermedim, cezaevini MS 453-1 A sayılı yönerge do rultusunda yönettim, hiçbir ekilde mahkumlara kötü muamele bulunulmasına dair bir emir vermedim, böyle bir iddiayı kesinlikle kabul etmiyorum, cezaevinde zaman zaman ba ka birlikten gelen subay ve astsubaylar da nöbet tutmakta, cezaevinin etrafına ve içerisine dö enen kamera sistemi ile de olup biteni izleyebilmektedir, kaldı ki cezaevi tek katlıdır, dı arıdan bakıldı nda da içerideki ko u lar rahatlıkla görülebilmektedir, benim verdi im emir cezaevinde isyan çıktı nda veya cezaevi idaresine kar ı gelindi inde zor kullanılarak etkisiz hale getirilmesidir, bu zorun içerisinde dövmek veya kötü muamelede bulunmak gibi bir emir yoktur, bu da yönergemizde yazmaktadır, [M.P.nin] dövülmesi olayında cezaevindeki odamda idim, bana kısım amiri [O.A.] 'içeride bir tutuklunun ba ı kanadı, müsaade ederseniz hastaneye gönderelim' dedi, ba ka birlikten görevli [M.Ç.] astsubay

da nöbetçi oldu u için ve mesai bitimine yakın oldu u için onu da hastaneye sevk ettirdim, ertesi gün de üstlerime durumu ilettim, yine askeri savcıcıyı da olaydan haberdar ettim, bu olaydan 3-4 gün sonra da benim tayinim zmir'e çıkmı tı, askeri savcıcıya mahkeme dosyası hazırlataca mı belirterek görevden ayrıldım, [T.G.] astsubaya da dosya hazırlaması için emir verdim, hatta dosyayı hazırlattırıp öyle ayrıldım, (...) ben görev yaptı m yönergeler çerçevesinde hareket ettim, astlarıma mahkum ve tutuklara kötü muamelede bulunulması konusunda hiçbir emir vermedim...

(...)"

52. M.S. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde ayrıca tutuklu ya da hükümlülerinin çırılçıplak soyularak bunlara çök-kalk yaptırılması yönünde gardiyanlara bir talimat vermedi ini, giyinme odasında kamera olmadı m, kendi odası ile giyinme odası arasında 70-80 metre kadar bir mesafe ile üç dört kapı oldu unu, çok büyük bir isyan olmadı ı sürece giyinme odasındaki seslerin kendisine gelmedi ini, Askeri Ceza nfaz Kurumuna gelen hükümlü ve tutukluların çocukları ya nda kimseler oldu unu, bu ki ilere kötü muamelede bulunulması emri vermesi için bir sebep olmadı ını ifade etmi tir.

53. M.S.nin Adana 5. A ır Ceza Mahkemesine sundu u belgelerin incelenmesi neticesinde bu belgeler arasında gardiyanlarla yapılmı toplantılarda neler konu uldu u hususu ile ilgili olarak M.S. tarafından bir ajandaya elle yazılmı notların oldu u, bu notlardan 25/6/2004 tarihli " 1k Toplantı" ba lıklı yazıda di er bazı emir ve talimatın yanı sıra "Gardiyanlar tutuklu-hükümlüye küfür dayak yok. Meydana gelen olayda sadece etkisiz hale getirilecek. MSYT/453-1 (A) esas alınacak." ekinde bir talimatın bulundu u, bu talimatın di er bazı toplantılarda da tekrar edildi i görülmü tür.

54. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince olayın ya andı ı dönemde Askeri Ceza nfaz Kurumunda gardiyan kısım komutanı olarak görev yapan Astsubay O.A.nın sanık sıfatıyla ifadesi alınmı tır. O.A.nın 28/12/2007 tarihli ifadesi öyledir:

"Ben 2003 yılı Mayıs ayında gardiyan kısım komutanı olarak cezaevinde göreve ba ladım, suç tarihinde de aynı yerde görevli idim, görev yaptı m süre içerisinde hiçbir ekilde mahkumlara kötü muamelede bulunmadım, böyle bir emir de vermedim, hatta mahkumlar beni baba olarak bilirler, cezaevinde isyan çıktı nda bile mahkumlara kar ı kötü muamelede bulunulmamı tır, olay günü de saat 11.00 de cezaevinden dı görev için kolorduya gittim, saat 15.00 civarında cezaevine döndüm, cezaevine dahi u ramadan [F.K.] isimli astsubayın yanına gittim, iki saat kadar onunla birlikte idim, saat 16.55 sırasında da evime gitmek için arabamın yanına do ru giderken [N.E.] gelerek içeride kavga oldu unu söyledi, bende cezaevine gittim, gitti imde maktul hücre tabir etti imiz yerde ayakta bekliyordu, kafasının yan tarafında hafif bir kanama vardı, ne oldu diye sordum, gardiyanlar mahkumun kendilerine saldırdı ını söyledi, mahkuma sordum, o da bana saldırdılar dedi. Nasılsın dedim, ba m a rıyor dedi, bunun üzerine gardiyanlara ba ırıp ça ırdım ve maktulü de hastaneye sevk i lemini yaptırdım, aynı hücrede maktulden ba ka kimse yoktu, ben gardiyanın ifadesini alırken kendilerine hiçbir baskı yapmadım, hatta olay yerinde aynı odada bulunan [A.S.yi] de do ru ifade vermesi için sıkı tırdım, bana anlattı ı ekilde ifade verdi, [Mu.K.] albay ile de görüşerek bir kez de [A.S.nin] ifadesinin kendisi tarafından alınmasını, ben aynı yerde görev yaptı m için benden çekiniyor olabilece ini söyledim, [A.S.nin] ifadesini [Mu.K.] albay da aldı, daha sonra hastanede yatan maktulün ifadesini almam için cezaevi müdürlü üne bakan [T.G.] görevlendirdi, yanımda merkez komutanlı ndan çavuş , jandarmada uzman çavuş ve yazıcı ile birlikte hastanede maktulün ifadesini aldım, hatta ifade alırken doktor ile iki hem ire de hazırda, doktor bayan bana maktulün bugün ifadesini alabilirsiniz, yarın için bir ey diyemem, bugün bile durumu pek iyi de il, alacaksınız, bugün alın, yarın için ifadesinin alınmasına izin vermeyebilirim, ifadeyi yazıcı er yazdı, maktule de yattı ı yerden imzalatırdık, ne söylediyse onu yazdırttık, ben hiçbir ekilde baskı yapmadım, farklı bir ifade de yazmadım...

(...)"

55. O.A. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde ayrıca gardiyanlara tutuklu ve hükümlülerin dövülmesi konusunda herhangi bir talimat vermedi ini, olayda kullanılan sopayı daha önce giyinme odasında görmedi ini, bu sopayı halı tezgahının parçası olarak depoda gördü ünü belirtmi tir. O.A., imzaların farklı çıkmasını kendisinin de anlamadı ını, kendisinin aldığı ifadelerin yanında imzalandı ını ifade etmi tir. O.A. ifadesinde son olarak R.G.nin bu olaydan önce ba gardiyanlı ı bırakmı oldu unu, bu görevi M.K.nın yaptı ını ancak R.G.nin fiilen ceza infaz kurumunda oldu unu ifade etmi tir.

56. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince olayın ya andı ı dönemde Askeri Ceza nfaz Kurumunda astsubay olarak görev yapan T.G.nin ifadesi sanık sıfatıyla alınmı tir. T.G.nin ifadesi öyledir:

"Ben 2004 yılında Adana 1. sınıf askeri cezaevine atandım, cezaevi müdürümüz [M. S.] tarafından infaz yazı malarından sorumlu astsubay olarak görevlendirildim, cezaevi müdürünün tayini çıkıncaya kadar da aynı görevi yürüttüm, tayini çıktı ında da beni mahkeme dosyalarını hazırlamam için görevlendirdi, ben de olay için mahkeme dosyasını hazırladım, cezaevinde görev yaptı ım süre içerisinde hiçbir mahkuma kötü muamelede bulunmadım, böyle bir emir de vermedim, di er sanıklara ve tanıklara farklı ifade vermeleri için herhangi bir baskı da yapmadım, atılı suçlamaları kabul etmiyorum, sanıklar tutuklandıktan sonra duru mada ifade ettikleri ekilde ifade vermeye ba ladılar, oysa bana ifade verirken hepsi benzer ifadeler vermi lerdı, hatta sanık [H.G.nin] ifade yazdı ı, herkesin bu ifadeyi tekrar etti ini sonradan ö rendim, ancak sanık [H.G.nin] yazıp di er sanıklara verdi i bu ifade yazılı ka ıdı da bulamadık, olayın olu ekli ise sanıkların bugün duru mada anlattıkları ekildedir, maktul sanık [H.G.] tarafından dövülmü , kendi aralarında anla mı lar, maktulün kendilerine kar ı geldi ini, bu nedenle dövüldü ünü bana söylemi lerdı, anla mayı da sonradan ö rendim, hatta maktul de [A.S.] de aynı ekilde ifade vermi lerdı, ancak tutuklandıktan sonra sanıklar ifadelerini de i tirdiler, benim sanıklara baskı yapmam imkansızdır, bana ba lı bir tane asker vardır, ben sadece yazı maları yapıyorum...

(...)"

57. T.G. kendisine sorulan sorular üzerine ifadesinde ayrıca tahkikat a amasında ifadesini aldı ı ki ilere aynı anda imzalarını da attırdı ını ancak imzaların niçin farklı ki ilere ait çıktı ını kendisinin de bilmedi ini ifade etmi tir.

58. Ba vurucular; Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin 28/12/2007 tarihli duru masında genel olarak olaya ili kin görgüye dayalı bilgilerinin olmadı ını, o ullarının i kence sonucu öldürüldü ünü, olaya kararı n ki ilerden ikayetçi olduklarını belirtmi lerdir.

59. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, Askeri Ceza nfaz Kurumunda dövüldü ünü iddia eden Mu.K. adlı ki inin ifadesini almı tir. Mu.K.nın 12/6/2008 tarihli ifadesi öyledir:

"(...)

Ben parça parça 2,5 yıla yakın Adana 1. Sınıf Askeri Cezaevinde tutuklu ve hükümlü olarak kaldım, maktul ölünceye kadar cezaevine giri çıkı larda ve cezaevinde bize i kence yapıyorlardı, ancak onun ölümünden sonra cezaevi düzeldi, bizi cezaevinde iken atölye denilen gardiyanların yatıp kalktı ı ko u a götürüp dövüyorlardı, yerler kan oldu unda da bize temizletiyorlardı hatta sanıklardan önce gardiyan olan isimlerini hatırlamadı ım ki iler de daha önceki giri çıkı larda aynı ekilde dövüyorlardı, hatta bir defasında [O. A.] ba çavı un aya ına asıldım, ko u umun de i tirilmesini istedim, o da atölyeye ça ırdı, ko u unun niye de i tirilmesini istiyorsun dedi, ben de mahkumlar baskı yapıyorlar daralıyorum, beni küçük ko u lara verin dedim, aldılar birinci ko u a

verdiler, mesaiden sonra gardiyanlar gelerek niye ko u u ikayet ettin diyerek tekrar beni dövüdüler, hatta bir defasında ba gardiyan [R.G.] yeni ba lamı tı, ben tekrar geldi imde beni tanıdı nı söyleyerek bunu sindirin dedi, di er gardiyanlar hep üzerimden geçti, [H.], [B.], Urfa'lı oldu um bildi im [N.] gardiyan vardı, [N.] gardiyan benim gibi Urfalı oldu u için beni kolluyordu, cezaevinde en çok zoruma gidenlerden birisi devamlı küfür ediyorlardı, a ır suçlu mahkumların korkması için bizi sürekli dövüyorlardı, hatta banyoya götürüp cop izi çıkmasını diye banyoda dövüyorlardı, ifadeyi alan askeri savcı [V.B.ye] ifade verirken de söyledim, cezaevine esrar, içki ve telefon sokuluyordu, bunların parasını da gardiyanlar alıyordu, yine bir defasında [B.] gardiyan Volkman teybin pil yata ındaki teli kızdırarak dilime, alnıma bastırdı, [H.] dQ gördü, aynısını [H.] de yaptı, gariban mahkumlara eziyet ediyorlardı, di erlerine dokunmuyorlardı, bir tane Adana çocu u vardı, ona dokunmuyorlardı, bu nedenle olaylara sebep olan herkesten ikayetçiyim dedi. Hatta bir defasında [O.A.nın] yanına götürüldü ümde bana niye kaçtın diyerek tokatla vurdu, ben bu olaylar nedeniyle cezaevinde olmamama ra men psikolojik tedavi görmeye devam ediyorum dedi.

Soruldu: Cezaevi giri inde çıplak olarak 3 defa çök-kalk yapıp, ondan sonra cezaevi elbisesi giydireyorlardı, dövüldükten sonra revirci gelip pansuman yapıyordu, hatta o gittikten bir saat sonra gardiyanlar gelip tekrar dövüyorlardı, daha do rusu önemli yerlere vurup kanama olursa revirciyi ça ırıyorlardı, cop ve sopalar ile vuruyorlardı, hatta atölyede copların bulundu u yerde "Allah yok, peygamberin izinde " ekinde yazıyordu, bu talimatları albay veriyordu, çünkü albay bunların götlerini kaldırmayın, rütbenin biri benim, di eri sizin ekinde gardiyanlara söylemi , bunu bize gardiyanlar söylüyordu dedi. Hem erim olan [N.] rütbelileri ikayet etmemem konusunda da beni uyardı, cezaevinde de ba gardiyan [R.G.nin] borusu ötüyordu..."

60. Dava kapsamında ifadesi alınan ma dur Ad.D. de giyinme odası olarak tabir edilen odada çe itli defa gardiyanlar tarafından dövüldü ünü beyan etmi ve Mu.K.mn ifadesindeki ikayetlere benzer hususlardan yakınmı tır. Benzer ekinde O.K., M.T., H.T., H.M. ve Ye.B. adlı ma durlar da gardiyanlar tarafından dövüldüklerini iddia etmi lerdir.

61. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince gerek M.P.nin dövülerek öldürüldü ü gerekse di er tutuklu ve hükümlülere kötü muamelede bulunuldu u yönündeki iddialar ile ilgili olarak birçok tanı nın ifadesi alınmı tır. fadeleri alınan tanıkların bir kısmı Askeri Ceza nfaz Kurumunda dövme olayı oldu unu belirtmi ken bir kısmı da böyle bir olayın söz konusu olmadığını ifade etmi tir.

62. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince 8/8/2008 tarihinde tanık sıfatıyla ifadesi alınan Ö.S. özetle 2004-2005 yılları arasında Askeri Ceza nfaz Kurumunda tutuklu olarak on iki on üç ay kadar kaldı nı, üç dört arkada ıyla birlikte Askeri Ceza nfaz Kurumuna götürüldü ünü, atölye diye tabir edilen, gardiyanların kaldı ı ko u ta kendilerinden tamamen soyunmalarının ve çıplak vaziyette birkaç kez zıplamalarının istendi ini, akabinde elbiselerini giyerek ko u a gittiklerini, bu sırada herhangi bir dövülme olayı olmadığını, Askeri Ceza nfaz Kurumunda kaldı ı süre boyunca kendisinin veya ba kasının gardiyanlar tarafından dövülmesi gibi bir olay ya anmadı ım ancak mahkumların kendi aralarında kavgasına ahit oldu unu belirtmi tir. Aynı gün tanık olarak dinlenen H.K. adlı ki i de 2002-2003 yıllarında Askeri Ceza nfaz Kurumunda üç ay kadar kaldı nı, Askeri Ceza nfaz Kurumuna üç ki i birlikte getirildiklerini, giri i lemleri sırasında kendilerinden soyunmalarının ve çök-kalk yapmalarının istendi ini, Askeri Ceza nfaz Kurumunda dövme olayının olmadığını ifade etmi tir. A ır Ceza Mahkemesince tanık sıfatıyla ifadesi alınan bir di er ki i Ö.Ç. ise kendisinin Van'da, Isparta'da ve Adana'da askeri ceza infaz kurumlarında kaldı nı, insanca muameleyi yalnızca Adana'daki askeri ceza infaz kurumunda gördü ünü belirtmi tir.

63. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince 25/9/2008 tarihinde tanık sıfatıyla ifadesi alınan H.Ö. özetle 2002-2004 yılları arasında yakla ık iki yıl Askeri Ceza nfaz Kurumunda tutuklu/hükümlü olarak kaldı nı, Askeri Ceza nfaz Kurumunda kaldı ı ilk dönemlerde

kabadayı tavırlarda bulunan ki ilerin gardiyanlar tarafından dövülmesi gibi olayların ya andı ını, Askeri Ceza nfaz Kurumu elbisesini giymeyen ki ilerin de dövüldü ünü, dayak atılması nedeniyle Askeri Ceza nfaz Kurumunda isyan çıktı ını, 2003 yılında ko u mümessili olarak Ba çavu O.A. ile bir görü me yaparak dayak olayının kaldırılmasını söyledi ini, o tarihten sonra dayak olmadı ını, tahliye olduktan sonra ne oldu unu ise bilmedi ini belirtmi tir. H.Ö. duru ma sırasında kendisine sorulan soru üzerine kurallara kar ı gelenlerin 2003 yılından önce gardiyanlar tarafından dövüldü ünü ifade etmi tir. Adana

5. A ır Ceza Mahkemesince tanık sıfatıyla ifadesi alınan bir di er ki i M.Ç. ise 2005 yılının son aylarında üç ay kadar Askeri Ceza nfaz Kurumunda tutuklu olarak kaldı ını, Askeri Ceza nfaz Kurumuna ilk geldi inde çırılçıplak soyup ho geldin daya ı atma ekinde olayların oldu unu duydu unu hatta bir iki tanesine kendisinin de ahit oldu unu, Denizlili Ü. adlı gardiyan ile Mardinli Y. adlı gardiyanın Askeri Ceza nfaz Kurumuna gelenleri dövü ünü gördü ünü, durumu Astsubay O.A.ya söyledi inde O.A.nın ilgilenene ini, haberinin olmadı ını söyledi ini belirtmi tir. M.Ç. kendisine de çök-kalk yaptırıldı ını, bu uygulamayı gardiyanların kafalarına göre yaptırdı ını dü ündü ünü ifade etmi tir. M.Ç. son olarak gardiyanların Adanalı olan tutuklu ve hükümlüleri dövmediklerini, dı arıdan gelenlere bunları yaptıklarını belirtmi tir.

64. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi 3/3/2010 tarihli duru mada Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürlü üne müzekkere yazılarak 2003 tarihinden suç tarihine kadar Askeri Ceza nfaz Kurumunda hangi noktalarda kamera bulundu unun sorulmasına, kamera sistemi varsa buna ili kin kayıtların CD ortamında gönderilmesinin istenmesine karar vermi tir. Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürlü ünün bu müzekkere üzerine Adana 5. A ır Ceza Mahkemesine gönderdi i cevabın ilgili kısımları öyledir:

“(…)

2. Cezaevi Müdürlü ümüz ar ivinde yapılan ara tırmada suç tarihlerini kapsayacak ekilde, ihale yoluyla ve bir proje kapsamında tesis edilmi bir kamera sisteminin olmadı ı tespit edilmi tir.

3. Bunun üzerine, birlik imkanlarıyla sınırlı sayıda olacak ekilde birkaç kameranın yerle tirilmi olabilece i dü ünülerek ara tırma derinle tirilmi ve Ek'te fotokopisi sunulan ve taslak bir çalı ma olabilece i de erlendirilen imzasız bir belge bulunmu tur. Belgede imza blok'unda ismi bulunan ve 2004-2005 yıllarında Cezaevi Müdürlü ü yapımı olan Topçu Albay [M.S.] ile telefon irtibatı kurulmu , kendisi tarafından kurulan bir kamera sisteminin oldu u beyan edilmi tir.

4. Ancak; yukarıda da belirtildi i ekilde Cezaevi Müdürlü ümüzde belirtilen dönemi kapsayan ve resmi bir evrak niteli inde olan herhangi bir bilgi, belge ve kayda rastlanmamı tir.”

65. Mahkemeye gönderilen taslak çalı ma incelendi inde Askeri Ceza nfaz Kurumunda sekiz kameranın oldu u anla ılmı tir. Tasla a göre bu sekiz kameradan dördü (1), (3), (4) ve (5) No.lu kulelerde, bir tanesi tutuklu/hükümlü kapalı görü yerinde, bir tanesi tutuklu hükümlü koridorunda, di er iki tanesi ise subay/astsubay havalandırması ile tutuklu/hükümlü havalandırmasında bulunmaktadır.

66. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, dövüldü ünü iddia eden ki ilerin kendilerine uygulanan eylemlerle ilgili olarak Askeri Ceza nfaz Kurumuna herhangi bir ikayette bulunup bulunmadıkları hususunu tespit edebilmek için çe itli ara tırmalar yapımı ve bu ara tırmalar neticesinde dövüldü ünü iddia eden ki iler tarafından Askeri Ceza nfaz Kurumuna verilmi bir dilekçenin bulunmadı ı sonucuna ula mı tir. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi yaptı ı ara tırmalar neticesinde ayrıca dövüldü ünü iddia eden ki ilerin Askeri Ceza nfaz Kurumuna giri ve çıkı larında raporlar düzenlendi i ancak bu ki iler hakkında Askeri Ceza nfaz Kurumunda kaldıkları süre içinde ba kaca bir rapor

düzenlenmedi i tespitinde bulunmu tur.

67. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, Askeri Ceza nfaz Kurumunda ke if yapmı tır. Ke if sonucunda hazırlanan raporda; Askeri Ceza nfaz Kurumu duvarlarında yalıtım sistemi oldu u, bahse konu olay yerinin en arka oda oldu u, odaya ula an bütün kapılar kapatıldı nda Askeri Ceza nfaz Kurumunun idare kısmına ses gelmesinin mümkün olmadığı, kapılar açık olsa bile çıkan sesin -koridorların Z eklinde olması nedeniyle- Askeri Ceza nfaz Kurum müdürü veya di er rütbeli ki iler tarafından duyulamayacağı kanaatine varıldı ı belirtilmi tir.

68. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi 28/2/2012 tarihinde bu verileri de erlendirerek kararını açıklamı tır.

69. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, ba vurucuların o lu M.P.nin ölüm olayını, neticesi sebebiyle a ırla mı i kence olarak de il kasten öldürme olarak nitelendirmi tir. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, Askeri Ceza nfaz Kurumunda bulunan di er tutuklu ve hükümlülere yapılan muamelelerin de i kence suçunu de il kasten yaralama suçunu olu turdu u kanaatine varmı tır. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi dava konusu olayların neden i kence ve/veya neticesi sebebiyle a ırla mı i kence kapsamında görülmedi ini, "sanıklar hakkında, i kence yapmak ve i kence sonucunda ölüme sebebiyet vermek suçundan kamu davası açılmı ise de; ma durlara yönelik sistematik, fiziksel ve manevi acı çektirmeye dönük uzun süreli, önceden planlanan bir iddet uygulamasının bulunmadı ı, tutuklu ya da hükümlü olarak birtakım suçlardan sevk edilen ma durların, cezaevine ilk kabulleri sırasında, cezaevine giri te uyu turucu veya kesici alet sokulmasına engel olmak amacıyla, gardiyan sanıklarca bütün elbiselerinden tecrit edildikleri, bunu yaparken sanıkların, ma durlara i kence yapma kastı ile hareket ettiklerine dair kesin ve inandırıcı delilin olmadı ı, maktul [M.P.nin] ölümüne kadar ma durların, maruz kaldıklarını iddia ettikleri olaylarla ilgili herhangi bir müracaatlarının olmadı ı, maktulün ölümünden uzun bir süre sonra, ma durların bir kısım gardiyanlar tarafından darp edildi ini ileri sürdükleri ve bu do rultuda beyanlarının alındı ı, ma durlardan hiçbirinin maruz kaldıklarını iddia ettikleri olaylar ile ilgili olarak alınmı raporlarının bulunmadı ı, ma durların u radıklarını iddia ettikleri etkili eylemlerden dolayı hayati tehlike geçirmedikleri, sabit eser, kemik kırılması vb. bir durumlarının tespit olunmadı ı, eylemleri ve açık kimlikleri tespit edilen sanıkların, ma durların suçlarından dolayı, kendi ahlaki anlay larının etkisi ile, aniden geli en, münferit kastla, ma durlar [H.M.], [Ye.B.], [Ad.K.], [Mu.K.] ve [H.Y.ye] yönelik olarak 765 sayılı TCK.nun 456/4 kapsamında etkili eylemde buldukları..." ekinde açıklamı tır.

70. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, yukarıda da belirtildi i gibi M.P.nin ölümünü kasten öldürme olarak nitelendirmi tir. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, H.G. adlı gardiyanın Askeri Ceza nfaz Kurumu elbisesini giymek istemeyen M.P.yi copla dövmeye ba ladı ı, bu sırada odadaki dolabın üzerinden yakla ık 1 metre boyunda 10 cm çapında, üzerinde afak yazıları ve resimler bulunan tahta bir sopanın dü tü ü, H.G.nin bu sopa ile M.P.nin sırtına, beline ve kafasına vurdu u, darbenin etkisiyle M.P.nin a zından, burnundan ve kafasından kan geldi i, odadaki di er gardiyan R.G.nin H.G.ye "Bırak, ölecek bak." demesi üzerine H.G.nin M.P.ye vurmayı bıraktı ı, olaydan yakla ık yarım saat sonra Astsubay O.A.ya bilgi verildi i, O.A.nın da olayı Askeri Ceza nfaz Kurumu Müdürü M.S.ye bildirdi i, bunun üzerine M.P.nin hastaneye sevk edildi i ancak M.P.nin gördü ü tüm tedavilere ra men kurtarılamayarak ya amını yitirdi i kanaatine varmı tır. Olayın anılan ekinde gerçekte i i kanaatine varan Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, H.G. hakkında i kence sonucu ölüme sebebiyet verme suçundan kamu davası açılmı ise de M.P.nin önceden tasarlanıp uygulanan i kence sonucunda ölmedi inin, H.G.nin ani olu an öldürme kastı ile hareket edip M.P.yi öldürdü ünün anla ıldı ını belirterek H.G.nin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 81. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca müebbet hapis cezası ile tecziye edilmesine karar vermi ancak duru madaki iyi hali nedeniyle H.G.nin hapis cezasını 25 yıla indirmi tir. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi ayrıca H.G.nin di er bazı gardiyanlarla birlikte tutuklu Ye.B.yi, tutuklu

Ad.K.yı ve tutuklu A.S.yi atölye biti i indeki odada 5237 sayılı Kanun'un 86. maddesinin (2) numaralı fıkrası kapsamında kalacak ekilde darbetti i sonucuna ula mı ve H.G.nin her bir ma dura yönelik eylemleri için ayrı ayrı 25 gün adli para cezası ile cezalandırılmasına ve bu hükümlerin açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermi tir.

71. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, olay esnasında giyinme odasında bulunan R.G., M.K. ve E.K.nın neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçundan beraatlerine karar vermi tir. Mahkeme, bu ki ilerin di er sanık H.G.ye göre alt tertip oldukları, aralarında hiyerar ik ili ki bulundu u, bu ki ilerin sanık H.G.yle birlikte eylem ve fikir birli i içinde, maktulü öldürme kastı ile hareket etti ine dair mahkumiyetlerini gerektirir, yeterli, inandırıcı ve kesin delil bulunmadı ı kanaatine varmı tir. Bununla birlikte Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi R.G.nin di er bazı gardiyanlarla birlikte tutuklu Ye.B.yi, tutuklu Mu.K.yı, tutuklu H.M.yi, tutuklu H.T.yi, tutuklu Ad.K.yı ve tutuklu A.S.yi; E.K.nın di er bazı gardiyanlarla birlikte tutuklu Ye.B.yi ve tutuklu H.M.yi; M.K.nın tutuklu H.M.yi ve tutuklu A.S.yi atölye biti i indeki odada 5237 sayılı Kanun'un 86. maddesinin (2) numaralı fıkrası kapsamında kalacak ekilde darbettikleri sonucuna ula mı ve bu ki ilerin her bir ma dura yönelik eylemleri için ayrı ayrı 25 gün adli para cezası ile cezalandırılmalarına ve bu hükümlerin açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermi tir. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, yargılama a amasında ya amını yitiren N.E. hakkındaki davanın ise dü ürülmesine karar vermi tir.

72. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, M.P.nin ölümüne neden olan olayın ya andı ı dönemde Askeri Ceza nfaz Kurumunda görev yapan rütbeli askerlerin i kence suçundan beraatine karar vermi tir. Mahkeme, gardiyanlar tarafından gerçekleştirilen eylemlerin mesai saatleri sonrasında yapıldı ını, gardiyan odası ve giyindirme odası olarak kullanılan yer ile bu ki ilerin bulundu u idari kısım arasında Askeri Ceza nfaz Kurumunun kazan dairesinin bulundu unu, atölye biti i indeki odadan bu ki ilerin bulundu u idari kısma hiçbir ekilde seslerin gitme imkanının bulunmadı ının ke ifle saptandı ını, bir kısım sanı ın bu ki ileri suçlayıcı beyanları bulunmakta ise de bu ki ilerin Askeri Ceza nfaz Kurumuna alınan ki i ya da ki ileri dövme eklinde verilmi talimatlarının bulunmadı ını, Askeri Ceza nfaz Kurumunda disiplini sa lamaya yönelik talimatlar verilmi ise de bu talimatların tutuklu ve hükümlülerin bir arada sorunsuz olarak birlikte ya ayabilmeleri için taviz verilmemesi yönünde verilmi talimatlar oldu unu, bu talimatların ifa edilen görevin bir parçası oldu unu belirtmi tir. Mahkeme bu husus ile ilgili olarak ayrıca dinlenen bir kısım tanı ın Askeri Ceza nfaz Kurumunu insani ko ulların en iyi sa landı ı ceza infaz kurumlarından biri olarak nitelendirdi ini belirtmi tir. Mahkeme tüm bunları dikkate alarak somut olayda Askeri Ceza nfaz Kurumunda görev yapan rütbeli askerlerin cezalandırılmalarını gerektirir, yeterli, inandırıcı ve kesin delil bulunmadı ı sonucuna ula mı tir.

73. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er bazı dövme olaylar nedeniyle bir kısım gardiyanın kasten yaralama suçundan mahkumiyetine karar vermi tir. Mahkeme, bir kısım gardiyanın ise beraatine hükmetmi tir.

74. Ba vurucular; anılan kararın eksik inceleme sonucu verildi ini, i kence suçunun olu abilmesi için i kencenin sistematik olarak uygulanmasının gerekmedi ini, kaldı ki birçok tanık anlatımından Askeri Ceza nfaz Kurumundaki uygulamanın sistematik hale geldi inin anla ıldı ını, o ullarının i kence sonucu öldü ünü, sanıkların öldürme kastı olmayıp amaçlarının i kence etmek oldu unu belirterek temyiz yoluna ba vurmu lardır.

75. Yargıtay 8. Ceza Dairesi 19/1/2015 tarihli kararla ba vurucuların temyiz itirazlarının reddine karar vererek ilk derece mahkemesi kararını onamı tir.

76. Bu karar 11/2/2015 tarihinde ba vuruculara tebli edilmi tir.

77. Ba vurucular 10/3/2015 tarihinde bireysel ba vuruda bulunmu lardır.

IV. LG L HUKUK

A. Ulusal Hukuk

78. 5237 sayılı Kanun'un "Tanımlar" kenar ba lıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısımları öyledir:

"Ceza kanunlarının uygulanmasında;

(...)

c) Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan ki i,

(...)

anla ılır."

79. 5237 sayılı Kanun'un "Kasten öldürme" kenar ba lıklı 81. maddesi öyledir:

"Bir insanı kasten öldüren ki i, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır."

80. 5237 sayılı Kanun'un " kence" kenar ba lıklı 94. maddesinin (1), (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları öyledir:

"Bir ki iye kar ı insan onuruyla ba da mayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yetene inin etkilenmesine, a a ılanmasına yol açacak davranı ları gerçekle tiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(...)

Bu suçun i leni ine i tirak eden di er ki iler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

Bu suçun ihmali davranı la i lenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.

Bu suçtan dolayı zamana ımı i lemez."

81. 5237 sayılı Kanun'un "Neticesi sebebiyle a ırla mı i kence" kenar ba lıklı 95. maddesinin (4) numaralı fıkrası öyledir:

" kence sonucunda ölüm meydana gelmi se, a ırla tırılmı müebbet hapis cezasına hükmolunur."

82. 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun mülga 39. maddesinin ilgili kısımları öyledir:

"Asker ki iler hakkında hükmolunan ve a a ıda gösterilen cezalar, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kurulu u ve Yargılama Usulü Kanununun be inci kısmında yazılı esaslar dahilinde askeri cezaevlerinde infaz edilir.

A) Subay, astsubay, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, uzman jandarma, uzman erba ve sözleşmeli erba ve erler hakkında verilen ve Türk Silahlı Kuvvetlerinden veya Devlet memurlu undan çıkarmayı, ili ik kesmeyi veya sözleşme menin feshini gerektirmeyen hürriyeti ba layıcı ceza hükümleri.

(...)

C) Erba ve erler hakkında, asker edildikten sonra i ledikleri suçlardan verilen bir yıl veya daha az süreli hürriyeti ba layıcı ceza hükümleri.

(...)

Yargı organlarınca haklarında tutuklama kararı verilen asker ki iler, bu sıfatlarını korudukları sürece askeri tutukevine konulurlar.

83. Olayın gerçekleşti i dönemde yürürlükte olan Askeri Ceza ve Tutukevlerinin Yönetimini ve Cezaların nfazına Dair Yönetmelik'in (Yönetmelik) 8. maddesinin birinci fıkrası öyledir:

"Askeri ceza ve tutukevlerinde yönetim ile ilgili olarak bir müdür ve kadrolarında gösterilmek kaydıyla yeteri kadar personel bulundurulur."

84. Yönetmelik'in 9. maddesinin ilgili kısımları öyledir:

"Askeri ceza ve tutukevinin amiri müdürdür. Müdür, kanun, tüzük, yönetmelik hükümlerine ve yetkili makamlardan verilen emirlere göre görev yapar. Askeri ceza ve tutukevinin bütün personeli üzerinde kanun ve yönetmeliklerin gösterdiği ekilde gözetim ve denetim hakkını kullanır. Bütün personele gerek söz ve gerek yazı ile emir vermeye yetkili oldu u gibi bu emirlerin yerine getirilip getirilmedi ini izlemekle de yükümlü olup genel olarak görevleri;

(...)

c. Askeri ceza ve tutukevlerinde sık sık arama yaptırmak, suç i lemeye elveri li alet ve e yadan arındırmak, içeri girmesi yasak olan silah, alet, e ya, uyu turucu madde ve bunun gibi eylerin bu yerlere sokulmasına engel olmak.

(...)

f. Gündüzleri haftada en az bir defa olmak, geceleri de en az on be günde bir defa olmak üzere askeri ceza ve tutukevini denetlemek.

(...)"

85. Yönetmelik'in 10. maddesinin ilgili kısımları öyledir:

"Gardiyanlar iç koruma görevlileri olup, askeri ceza ve tutukevinin inzibat ve disiplininin temininden, hükümlü ve tutukluların gözetiminden, buldukları yerin düzenli ve temiz tutulmasından, kanun, tüzük, yönetmelik hükümleriyle emirlerin uygulanmasından sorumlu olup genel olarak görevleri;

(...)

d. Hükümlü ve tutuklular arasındaki inzibat ve disiplinin teminini sa lamak.

e. Hükümlü ve tutuklulara gelen her eyin askeri ceza ve tutukevi idaresi tarafından kontrol edilmeden askeri ceza ve tutukevine girmesini önlemek.

g. Hükümlü ve tutuklulara ait ko u , yemekhane, dersane, havalandırma alanlarının düzenli ve temiz tutulmasını sa lamak.

(...)

ı. Hükümlü ve tutuklulara adil olarak davranmaktır."

86. Yönetmelik'in 38. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"Yetkili makamlardan verilen tutuklama müzekkeresi veya infazı istenen kesinle mi mahkumiyet ilamı olmaksızın hiç bir kimse askeri ceza ve tutukevine konulamaz. Askeri ceza ve tutukevine konulacak ki iler, içeri alınmadan önce doktor muayenesine tabi tutulurlar ve durumları bir rapor ve tutanakla saptanır."

87. Yönetmelik'in 41. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"Hükümlü ve tutukluların askeri ceza ve tutukevine giri te üzerleri aranır. Hükümlü ve tutukluların üzerlerinin aranması a a ıdaki esaslara göre yapılır.

a. Arama askeri ceza ve tutukevi müdürü veya yetkili kılaca ı personel ba kanlı ında bir ekip tarafından yapılır.

b. Arama yapacak ekipte görevlendirilen personelin aramada nelere dikkat edece i konusunda önceden e itilmesi zorunludur.

c. Aramadan önce gerekli emniyet tedbirleri alınır.

(...)"

6. Uluslararası Hukuk

88. Avrupa nsan Hakları Sözle mesi'nin (Sözle me) " nsan haklarına saygı yükümlülü ü" kenar ba lıklı 1. maddesi öyledir:

"Yüksek Sözle meci Taraflar kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözle me'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sa larlar."

89. Sözle me'nin "Ya am hakkı" kenar ba lıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı öyledir:

"Herkesin ya am hakkı yasayla korunur..."

90. Sözle me'nin 3. maddesi öyledir:

"Hiç kimse i kenceye veya insanlık dı ı ya da a a ılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

91. Avrupa nsan Hakları Mahkemesi (A HM) ya am hakkını güvence altına alan 2. maddenin Sözle me'nin en önemli maddeleri arasında yer aldı ını ve bu maddenin Avrupa Konseyini olu turan demokratik toplumların temel de erlerinden birini düzenledi ini ifade etmektedir (Muhacir Çiçek ve di erleri/Türkiye, B. No: 41465/09, 2/2/2016, § 38; Makbule Kaymaz ve di erleri/Türkiye, B. No: 651/10, 25/2/2014, § 96). A HM, birçok kararında Sözle me'nin 3. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasa ının da demokratik toplumların en temel de eri oldu unu vurgulamı tır (Selmouni/Fransa [BD], B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; Labita/ talya [BD], B. No: 26772/95,6/4/2000, § 119).

92. A HM, kamu görevlileri tarafından i lenen öldürme ve kötü muamele suçlarına ili kin ulusal mahkemelerce tercih edilen uygun yaptırımlara önemli ölçüde saygı duyulması gerekti ini kabul etmektedir. Bununla birlikte A HM, eylemin ciddiyeti ile verilen ceza

arasında bir orantısızlık olması durumunda kendisinin belirli bir de erlendirme gücüne sahip olması ve bu gibi durumlara müdahale edebilmesi gerekti ini ifade etmektedir (Külah ve Koyuncu/Türkiye, B. No: 24827/05, 23/4/2013, § 41).

93. A HM, Sözle me'nin 2. ve 3. maddelerinin ihlal edildi i iddiasının ileri sürüldü ü ba vurularda kendisinin oldukça ihtiyatlı davranması gerekti ini belirtmektedir. A HM, olayın fail ya da failerin cezai sorumlulu u ile devletlerin Sözle me uyarınca yükümlü oldu u sorumlulu un farklı oldu unu ifade etmektedir. A HM, bu ba lamda kendi yetkisinin devletlerin Sözle me kapsamındaki sorumlulu unun belirlenmesiyle sınırlı oldu unu vurgulamaktadır. A HM'e göre Sözle me kapsamındaki sorumluluk, uluslararası hukukun ilgili kuralları ve ilkeleri dikkate alınarak Sözle me'nin amacı ı ında yorumlanması gereken kendi hükümlerine dayanmaktadır. A HM'e göre devletlerin Sözle me kapsamındaki sorumlulu u, ulusal mahkemelerin takdir yetkisine sahip oldu u bireysel ceza sorumlulu una ili kin iç hukuk sorunlarıyla karı tırılmamalıdır. A HM, birçok kararında ceza hukuku anlamında suçluluk ya da masumiyet konusunda kararlar vermenin kendi yetki alanına girmedi ini ifade etmi tir (Giuliani ve Gaggio/ talya [BD], B. No: 23458/02, 24/3/2011, § 182).

V. NCELEME VE GEREKÇE

94. Mahkemenin 10/10/2019 tarihinde yapmı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Ba vurucuların idiaları

95. Ba vurucular; idarenin denetimi ve gözetimi altında bulunan o ullarının bizzat idari görevliler tarafından i kence sonucu öldürüldü ünü, devletin öldürmeme yükümlülü ünü ihlal etti ini, o ullarının sistematik olarak i kence yapılan bir yerde kendisine yapılan i kenceler sonucunda ya amını yitirdi ini, ölüme neden olan hareketin devlet görevlileri tarafından gerçekleştirildi ini ileri sürmü lerdir. Ba vurucular, o ullarının ölümü ile neticelenen olayda hiçbir koruyucu tedbir almayan idarenin kusurlu oldu unun açık oldu unu iddia etmi lerdir.

96. Ba vurucular ayrıca olay hakkında yeterli ara tırma yapılmadı ını, delillerin yeterince toplanmadı ını ileri sürmü lerdir. Ba vurucular; o ullarının ölümü ile ilgili olarak sadece H.G. adlı gardiyana kasten öldürme suçundan ceza verildi ini, o ullarına kar ı yapılan hareketlerin münferit kasıtlı gerçekleştirilen eylemler olarak nitelendirildi ini oysa o ullarının ölümüne neden olan olaydan sonra ba latılan ceza soru turması kapsamında yapılan ara tırmalar sonucunda ba ka bazı kimselerin de daha önceden benzer ekilde i kence gördü ünün anla ıldı ını belirtmi lerdir. Ba vurucular, i kence yapılan odanın ses geçirmeyecek ekilde izole edildi ini, olay sonrasında sahte tutanaklar düzenlendi ini, ikayet hakkını kullanmak isteyen ki ilere i kence yapıldı ını ve bu ki ilerin tehdit edildi ini iddia etmi lerdir. Ba vurucular; Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er görevlilerin bilgisi olmadan bu tarz olayların gerçekleştirilemeyece inin a ikar oldu unu, H.G. ye i kence suçundan ceza verilmeyerek di er sanıkların da korundu unu ifade etmi lerdir. Ba vurucular ayrıca davanın makul bir sürede sonuçlandırılmadı ını ileri sürmü lerdir.

97. Ba vurucular bu iddialarla ya am hakkının, i kence yasa ının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildi ini ileri sürmü lerdir.

B. De erlendirme

98. Anayasa Mahkemesi, olayların ba vurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ba lı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Ba vuru formu ve ekleri bir bütün olarak ele alındı ında ba vurucuların iddialarının ya am hakkı ile i kence yasa ı kapsamında incelenmesi

gerekti i de erlendirilmi tir.

99. Anayasa'nın "Ki inin dokunulmazlı ı, maddi ve manevi varlı ı" kenar ba lıklı 17. maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları öyledir:

"Herkes, ya ama, maddi ve manevi varlı ını koruma ve geli tirme hakkına sahiptir.

(...)

Kimseye i kence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle ba da mayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

Me ru müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması veya ola anüstü hallerde yetkili merciin verdi i emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdi i zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dı ındadır."

100. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, (...) ki inin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle ba da mayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlı ının geli mesi için gerekli artları hazırlamaya çalı maktır."

1. Ya am Hakkının ihlal Edildi ine li kin ddi

a. ncelemenin Kapsamı Yönünden

101. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, ba vurucuların o lu M.P.nin dövülerek öldürüldü ü iddiası haricinde Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er bazı kötü muamele iddiaları yönünden de çe itli de erlendirmeler yapmı ve bu eylemlerin faili/failleri oldu u iddia edilen ki iler hakkında hüküm kurmu tur.

102. Ba vurucuların, o ulları M.P.nin ölümü nedeniyle ma dur sıfatını haiz oldukları ve bu ba lamda ba vuru ehliyetine sahip oldukları hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Ancak ba vurucuların Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er kötü muamele iddiaları yönünden ma durluk statüsüne sahip olduklarının kabul edilmesi mümkün de ildir. Söz konusu kötü muamele iddialarının ma durları ba vurucuların yakını olmayıp üçüncü ki ilerdir. Bu sebeple ba vuru konusu olay M.P.nin ölüm olayı ile sınırlı olarak incelenecektir. Bununla birlikte bu inceleme yapılırken Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er kötü muamele iddialarına ili kin verilerden yararlanılacaktır.

b. Ba vurucuların Ma durluk Statüsünün Devam Edip Etmedi i Yönünden

103. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, M.P.nin ölümünü kasten öldürme olarak nitelendirerek gardiyan H.G.nin 25 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermi tir. Ba vurucular ise di er ihlal iddialarının yanı sıra H.G.nin kasten öldürme suçundan 25 yıl hapis cezası ile tecziye edilmesinin hukuka aykırı oldu unu, H.G.ye i kence suçundan ceza verilmeyerek aralarında Askeri Ceza nfaz Kurumu yöneticilerinin de bulundu u di er bazı sanıkların korundu unu iddia etmi lerdir.

104. Ba vuru konusu olayın gerçekte me ko ulları de erlendirilmeden Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin anılan kararı sebebiyle ba vurucuların ma dur statüsünün sona erdi ini kabul etmek mümkün de ildir. Bu nedenle ba vurucuların iddialarının somut olayın gerçekte me ko ulları da dikkate alınarak Anayasa'nın 17. maddesi ba lamında incelenmesi gerekir.

c. Kabul Edilebilirlik Yönünden

105. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğu una karar verilmesi gerekir.

d. Esas Yönünden

106. Yam hakkının ihlal edildiği yönündeki iddia a a ıda yam hakkının hem maddi hem usul yönü açısından ayrı ayrı incelenecektir.

i. Yam Hakkının Maddi Yönünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

(1) Genel İlkeler

107. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yam hakkı, dokunulmaz ve vazgeçilmez temel bir hak olup Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete pozitif ve negatif ödevler yükler (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 50).

108. Devletin yam hakkına ilişkin negatif yükümlülüğü kapsamında kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin kasıtlı ve hukuka aykırı bir şekilde hiçbir bireyin yamına son vermeme ödevi bulunmaktadır. Pozitif yükümlülükler kapsamında ise devletin yetki alanında bulunan tüm bireylerin yam hakkını kamu görevlilerinin, diğer bireylerin hatta kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma ödevi vardır (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, § 51).

109. Salkılı olarak gözaltına alınan yahut ceza infaz kurumuna konulan kişinin üpheli bir şekilde yamım yitirmesi halinde kişinin ölümüne neden olan olayın gerçekleşme koşulları ile ilgili olarak makul açıklama yapma yükümlülüğü kamu makamlarına aittir. Kamu makamları, tamamen devletin koruması altında bulunan bu kişilerin üpheli ölüm olayları ile ilgili olarak izahatta bulunmakla yükümlüdür.

110. Bireysel başvurulara ilişkin şikayetlerin incelenmesinde Anayasa Mahkemesinin sahip olduğu rol ikincil niteliktedir. Ancak Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yam hakkı ve kötü muamele yasağı ile ilgili ihlal iddialarında bulunulduğu zaman Anayasa Mahkemesi, bu konu hakkında tam bir inceleme yapmalıdır. Soru turma ve kovuşturma aşamasında delilleri değerlendirmek kural olarak Cumhuriyet savcılığı ve derece mahkemelerinin işi olduğundan Anayasa Mahkemesinin görevi, bu makamların maddi olaylara ilişkin yaptıkları değerlendirmenin yerine kendi değerlendirmesini koymak değildir. Anayasa Mahkemesinin cezai sorumluluk bakımında suça yahut masumiyete ilişkin bir bulguya ulaşma görevi bulunmamaktadır. Diğer taraftan derece mahkemeleri bulgularının Anayasa Mahkemesine balmamasına rağmen normal şartlar altında bu mahkemelerin maddi olaylara ilişkin yaptıkları tespitlerden ayrılmak için de kuvvetli nedenlerin var olması gerekir (Elif Kaya, B. No: 2014/266, 6/4/2017, § 39).

111. İhlal iddiaları kapsamında ileri sürülen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü üpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden yahut aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere dayanabilir (Hıdır Öztürk ve Dilif Öztürk, B. No: 2013/7832, 21/4/2016, § 107).

112. Anayasa Mahkemesinin yam hakkı ile ilgili bireysel başvurular kapsamındaki görevi, kişilerin cezai sorumluluğunu saptamak değildir. Anayasa Mahkemesinin bu kapsamdaki görevi, başvuruya konu olayın Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yam hakkını ihlal edip etmediğini yine Anayasa hükümlerine göre yorumlamaktır.

(2) İnkelerin Olaya Uygulanması

113. Ba vurucular, yukarıda belirtilen iddialarla (bkz. § 95) ya am hakkının maddi yönünün ihlal edildi ini ileri sürmü lerdir.

114. Somut olayda M.P., skenderun 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 17/6/2005 tarihli ve 2005/97 Sorgu sayılı tutuklama müzekkeresine istinaden 27/6/2005 tarihinde Askeri Ceza nfaz Kurumuna getirilmi tir. M.P.nin Askeri Ceza nfaz Kurumuna sa lıklı bir ekilde girdi i hususunda herhangi bir tartı ma bulunmamaktadır. Nitekim ba vuru formu ve eklerinde, M.P.nin Askeri Ceza nfaz Kurumuna kapatılmadan önce kötü muameleye maruz kalmı oldu u yönünde bir tespit yer almamaktadır. Keza derece mahkemeleri önündeki yargılamalarda da bu yönde bir iddia hiçbir zaman dile getirilmemi tir. Bu sebeple somut olayın ko ulları ba lamında bu konu üzerinde daha fazla durulmasının gerekli olmadı ı de erlendirilmi tir.

115. Ba vuru konusu olay esasen M.P.nin Askeri Ceza nfaz Kurumuna kapatılmasından sonra ya ananlarla ilgilidir.

116. M.P. 27/6/2005 tarihinde sa lıklı bir ekilde girdi i Askeri Ceza nfaz Kurumundan aynı gün saat 18.30 sıralarında kafa+genel vücut travması tanısıyla hastaneye götürülmek üzere çıkarılmı tir. M.P. gördü ü tüm tedavilere ra men olaydan bir ay sonra ya amını yitirmi tir. Yapılan otopsi sonucunda M.P.nin genel vücut travması geçirdi i, ölümünün künt kafa travması sonucu meydana gelen beyin kontüzyonu, parankim içine kanama ve bunların komplikasyonları sonucu meydana geldi i tespit edilmi tir.

117. Bu hususlar dikkate alındı ında M.P.nin sa lıklı bir ekilde Askeri Ceza nfaz Kurumuna kapatılmasından kısa bir süre sonra sa lık durumu oldukça kötü bir ekilde hastaneye kaldırıldı ı, akabinde ise ya amını yitirdi i anla ılmaktadır. Bu durumda M.P.nin ölümüne neden olan söz konusu yaralanmaların ne ekilde meydana geldi inin kamu makamlarınca ve derece mahkemelerince nasıl açıklandı ının incelenmesi gerekir.

118. Olaya karı tı ı iddia edilen gardiyanların olayın geli imi ile ilgili olarak farklı farklı anlatımları olsa da M.P.nin Askeri Ceza nfaz Kurumunda gardiyanlar odası olarak tabir edilen ve giyinme odası olarak kullanılan yerde maruz kaldı ı eylemler neticesinde öldü ü sabittir. Bu husus, olay hakkında ifadeleri alınan sanıkların ve tanıkların beyanlarının ortak yönüdür. Olayın giyinme odasında gerçekleşti i hususu olaya karı tı ı iddia edilen gardiyanlar ile olayın tanı ı A.S. tarafından ku kuya yer bırakmayacak ekilde açıklanmı olmakla birlikte M.P.nin vücudundaki yaralanmaların nedeni hakkında bu ki iler tarafından derece mahkemeleri önünde farklı farklı anlatımlarda bulunuldu u görülmektedir. Olayın tanı ı A.S. ile olaya karı tı ı iddia edilen gardiyanların önemli bir kısmı H.G. adlı gardiyanın eline geçirdi i bir sopayla sözlü tartı ma ya adı ı M.P.yi dövdü ünü belirtmi ken H.G. adlı gardiyan ise olayın saldırgan davranı lar sergileyen M.P.nin etkisiz hale getirilmesi sırasında meydana geldi ini ifade etmi tir. Olaya karı tı ı iddia edilen gardiyanların olayın geli imi ile ilgili olarak farklı anlatımları olsa da bu beyanlardan hiçbirinin M.P.ye bu ekilde a ır bir iddet kullanılmasının haklılı ını ortaya koyan makul bir açıklama içermedi i de erlendirilmi tir. Ba ka bir anlatımla ba vuru formu ve eklerinde, M.P.ye uygulanan iddetin Anayasa'nın 17. maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen durumlardan biri ya da birkaçı kapsamında mutlak zorunlu hale geldi ini ortaya koyan, ikna edici bir açıklama bulunmadı ı sonucuna ula ılmı tir. Nitekim derece mahkemeleri de ba vurucuların o lu M.P.nin kasıtlı olarak gerçekleştirilen kötü muamele sonucunda ya amını yitirdi i tespitinde bulunmu tur. Esasında derece mahkemelerinin sırf bu tespitinin bile somut olayda devletin M.P.nin ölümünden sorumlu tutulabilmesi için yeterli oldu u de erlendirilmi tir.

119. Tüm bu hususlar dikkate alındı ında M.P.nin tamamen devletin denetimi ve koruması altında iken makul bir açıklaması yapılamayan eylemler sonucunda ya amını

yitirdi i anla ılmı tır.

120. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan ya am hakkının maddi yönünün ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

ii. Ya am Hakkının Usul Yönünün hlal Edildi ine li kin dda

(1) Genel lkeler

121. Devletin ya am hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin korumaya ili kin maddi yönünün yanı sıra usule ili kin bir yönü de bulunmaktadır. Bu yükümlülük, do al olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sa layabilecek etkili bir soru turma yürütmeyi gerektirir (Serpil Kerimo lu ve di erleri, § 54).

122. Ya am hakkı kapsamında yürütülen ceza soru turmalarının amacı, ya am hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir ekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm olayına ili kin hesap vermelerini sa lamaktır. Bu, bir sonuç yükümlülü ü de il uygun araçların kullanılması yükümlülü üdür (Serpil Kerimo lu ve di erleri, § 56).

123. Soru turma yükümlülü ünün sonuç yükümlülü ü de il uygun araçların kullanılması yükümlülü ü olması, her soru turmada ma durların olaylarla ilgili beyanlarıyla ba da an bir sonuca varılması gerekti i anlamına gelmemektedir. Ancak soru turma kural olarak olayın gerçekleş ti i ko ulların belirlenmesini ve iddiaların do ru oldu unun kanıtlanması halinde sorumluların tespit edilerek cezalandırılmasını sa layacak nitelikte olmalıdır (Do an Demirhan, B. No: 2013/3908, 6/1/2016, § 66).

124. Bu ba lamda ceza soru turmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkan verecek ekilde etkili ve yeterli olmalıdır. Soru turmanın etkili ve yeterli oldu undan söz edilebilmesi için soru turma makamlarının resen harekete geçerek ölümü aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplamaları gerekir. Soru turmada ölüm olayının nedenini veya sorumlu ki ilerinin ortaya çıkarılması imkanını zayıflatan bir eksiklik, etkili soru turma yürütme kuralıyla çeli me riski ta ır (Serpil Kerimo lu ve di erleri, § 57).

125. Bu kapsamda yetkililer, di er deliller yanında görgü tanıklarının ifadeleri ile kriminalistik bilirki i incelemeleri dahil söz konusu olayla ilgili kanıtları toplamak için alabilecekleri bütün makul tedbirleri almalıdır (Do an Demirhan, § 68).

126. Ayrıca soru turmada görevli ki ilerinin olaylara karı an veya karı tı ndan üphelenilen ki ilerden ba ımsız olması gerekir. Bu durum sadece hiyerar ik veya kurumsal bir ba lantı bulunmamasını de il aynı zamanda somut bir ba ımsızlı ı da gerektirmektedir (Cemil Dani man, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 96).

127. Yürütülecek ceza soru turmalarının etkinli ini sa layan hususlardan biri de teoride oldu u gibi pratikte de hesap verilebilirli i sa lamak için soru turmanın veya sonuçlarının kamu denetimine açık olmasıdır. Buna ilaveten her olayda, ölen ki inin yakınlarının me ru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli oldu u ölçüde katılmaları sa lanmalıdır (Serpil Kerimo lu ve di erleri, § 58).

128. Soru turmanın etkilili ini sa layan en alt seviyedeki inceleme, ba vuruya konu soru turmanın kendine özgü ko ullarına göre de i ir. Bu ko ullar, ilgili bütün olay ve olgular temelinde ve soru turmanın pratik gerçekleri gözönünde bulundurularak de erlendirilir. Bu nedenle soru turmanın etkilili i bakımından her olayda geçerli olmak üzere bir asgari soru turma i lemler listesi veya benzeri bir asgari ölçüt belirlemek mümkün de ildir (Fahriye Erkek ve di erleri, B. No: 2013/4668, 16/9/2015, § 68).

129. Soru turma sonucunda alınan kararın soru turmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması, bunun yanı sıra söz konusu kararın ya am hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradı ı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadı ına yönelik bir de erlendirme içermesi de gerekmektedir (Do an Demirhan, § 70).

130. Yukarıda sayılanlara ek olarak yürütülecek soru turmalarda makul bir hızla gerçekleştirilme ve özen gösterilme zorunlulu u da zımnen mevcuttur. Elbette ki bazı durumlarda soru turmanın veya kovu turmanın ilerlemesine engel olan unsurlar ya da güçlükler bulunabilir. Ancak bir soru turmada ve devamında yapılan kovu turmada yetkililerin hızlı hareket etmeleri ya anan olayları daha sa lıklı bir ekilde aydınlatabilmesi, ki ilerinin hukukun üstünlü üne olan ba lılı nı sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere ho görü gösterildi i ya da kayıtsız kalındı ı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir (Deniz Yazıcı, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

(2) İnkelerin Olaya Uygulanması

131. Ba vurucular, yukarıda belirtilen iddialarla (bkz. § 96) ya am hakkının usul yönünün ihlal edildi ini ileri sürmü lerdir.

132. Ya anan bir ölüm olayının olu umuna ili kin delillerin de erlendirilmesi idari ve yargısal makamların ödevidir. Ancak Anayasa Mahkemesinin ba vuru konusu olayın geli im eklini anlayabilmesi ve ölüm olayının i kence sonucu gerçekleştirilme dair iddiaların soru turma makamları ve derece mahkemeleri tarafından kar ılanıp kar ılanmadı ını nesnel bir ekilde de erlendirebilmesi için olayın olu um eklini incelemesi gerekebilmektedir.

133. üpheli bir ölüm olayının ekili bir ekilde soru turulabilmesi için olaydan haberdar olan soru turma makamlarının resen ve derhal harekete geçmesi son derece önemlidir. Somut olayda ba vurucuların o lu M.P. 27/6/2005 tarihinde kafa+genel vücut travması tanısıyla Askeri Ceza nfaz Kurumundan çıkarılarak önce asker hastanesine ardından da Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesine götürülmü tür. Gerek Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkilileri gerekse adı geçen Hastane görevlileri M.P.nin vücudundaki yaraları ve morartıları bilmesine ra men Askeri Savcılık, ancak Askeri Ceza nfaz Kurumunca gardiyanlar hakkında hazırlanan suç dosyasının 7/7/2005 tarihinde kendisine gönderilmesi üzerine olaya el koymu tur. Askeri Savcılı ın ba vurucuların o lu M.P.nin hastaneye kaldırılmasından on gün sonra olaya el koyması somut olayın ko ulları ba lamında önemli bir eksikliklerdir. Çünkü ba vurucuların o lu M.P., olaydan hemen sonra bitkisel hayata girmemi tir. M.P., hastaneye bilinci açık bir ekilde gitmi tir. M.P.nin bilinci olaydan sonraki birkaç gün boyunca da açık kalmı tır. Askeri Savcılı ın olaya derhal ve bizzat müdahale etmemi olması daha sonra bitkisel hayata girecek ve nihayetinde de ya amını yitirecek olan M.P.nin ifadesinin ba ımsız soru turma organlarınca alınamamasına neden olmu tur.

134. Soru turmadaki bu eksiklik, M.P.nin sa lık durumundan haberdar olan Askeri Ceza nfaz Kurumu yetkililerinin ve hastane görevlilerinin olayı yetkili savcılı a bildirmemesinden kaynaklanmı olabilece i gibi olaydan haberdar edilen yetkili savcılı ın olaya derhal ve bizzat müdahale etmemesinden de kaynaklanmı olabilir. Ancak her iki durumda da kamu makamlarına isnat edilebilecek bir kusur söz konusu oldu undan devletin etkili soru turma yükümlülü ü kapsamındaki sorumlulu u yönünden de i en bir ey olmayacaktır.

135. Etkili soru turmanın en önemli unsurlarından bir di eri soru turmada görevli ki ilerinin olaylara karı an veya karı tı ından üphelenilen ki ilerden ba ımsız olması gerekti idir. Somut olayda Askeri Savcılı ın olaya derhal ve bizzat el koymaması, olaya karı an veya karı tı ından üphelenilen ki ilerinin belli bir dönem olay yerinde oldukça

etkin olmasına neden olmu tur.

136. Askeri Savcılı ın olaya on gün sonra el koymasının olaya karı tı ndan üphelenilen bazı ki ilerin bu arada gizli anla malar yapmasına, olayın fail ya da faillerinin ifadelerinin sıca ı sıca ına alınamamasına, olay yerinin oldu u gibi muhafaza edilememesine hatta olayda kullanıldı ı ileri sürülen sopanın belli bir süre depo olarak adlandırılan yerde saklanmasına neden oldu u ayrıca belirtilmelidir.

137. Bu hususlar dikkate alındı ında Askeri Savcılı ın somut olayda resen, bizzat ve derhal harekete geçmedi i, bu sebeple olayın do rudan ma durunun ifadesinin alınamaması dahil önemli bir kısım eksikli in ya andı ı anla ılmı tır.

138. Olayın ya andı ı dönemde Askeri Ceza nfaz Kurumunda herhangi bir kamera sisteminin bulunup bulunmadı ı olaydan yakla ık be yıl geçtikten sonra ara tırılmı tır. Yapılan bu ara tırma neticesinde Askeri Ceza nfaz Kurumunda anılan dönemde bir kamera sisteminin oldu u anla ılmı ancak olayın ya andı ı döneme ait herhangi bir kamera kaydına ula ılamamı tır. Kamera kayıtlarının olayın aydınlatılmasında ve sorumlu ki ilerin belirlenmesinde oynayabilece i rolün ne kadar önemli oldu u açıktır. Buna ra men soru turma a amasının ilk ba larında bu hususla ilgili olarak herhangi bir ara tırma yapılmamı ve varsa geriye dönük kamera kayıtlarının soru turma dosyasına eklenmesi sa lanmamı tır.

139. Genel lkeler bölümünde de belirtildi i üzere (bkz. § 129) soru turma sonucunda alınan kararın soru turmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması gerekir.

140. Somut olay bu kapsamda incelendi inde Adana Cumhuriyet Ba savcılı ının 6/4/2006 tarihli iddianamesiyle olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanlar, Askeri Ceza nfaz Kurumunun yönetici kadrosundaki rütbeli askerler ile di er bazı gardiyanlar hakkında i kence ve neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçlarından kamu davası açıldı ı, Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin ise söz konusu olayda i kence ve neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçlarının de il kasten öldürme suçunun olu tu u sonucuna ula tı ı ve bu kapsamda H.G. adlı gardiyanın kasten öldürme suçundan 25 yıl hapis cezası ile tecziye edilmesine, olay esnasında giyinme odasında bulunan R.G., M.K. ve E.K.nın neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçundan beraatlerine, olay esnasında giyinme odasına bulunan N.E. hakkındaki davanın ise bu ki inin yargılama a amasında ölmesi nedeniyle dü ürülmesine, olayın ya andı ı dönemde Askeri Ceza nfaz Kurumunda görev yapan rütbeli askerlerin i kence suçundan beraatlerine karar verdi i görülmü tür. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin ayrıca Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er bazı dövme olayları yönünden de çe itli de erlendirmeler yaparak bir kısım gardiyan hakkında kasten yaralama suçundan hüküm kurdu u ve bu hükümlerin açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdi i anla ılmı tır.

141. Ba vurucular, o ullarının ölümü ile ilgili olarak sadece H.G. adlı gardiyana kasten öldürme suçundan ceza verildi ini, o ullarına kar ı yapılan hareketlerin münferit kasıtlı gerçekte tirilen eylemler olarak nitelendirildi ini, oysa o ullarının ölümüne neden olan olaydan sonra ba latılan ceza soru turması kapsamında ba ka kimselerin de daha önceden Askeri Ceza nfaz Kurumunda i kence gördü ünün anla ıldı ını, Askeri Ceza nfaz Kurumundaki di er görevlilerin bilgisi olmadan bu tarz olayların gerçekte tirilemeyece inin a ıkar oldu unu, H.G.ye i kence suçundan ceza verilmeyerek di er sanıkların da korundu unu ifade etmi lerdir. Ba vurucular ayrıca davanın makul bir sürede sonuçlandırılmadı ım ileri sürmü lerdir.

142. Bu durumda derece mahkemelerince verilen kararların soru turmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olup olmadı ının ba vurucuların iddiaları kapsamında incelenmesi gerekir. Derece mahkemelerince verilen kararların özellikle i kence sonucu ölüm olayının meydana geldi i iddiasının ileri

sürüldü ü ba vurularda daha sıkı bir denetime tabi tutulaca ı muhakkaktır.

143. Bu incelemeye geçmeden önce Anayasa Mahkemesince yapılan de erlendirmelerin ki ilerinin masumiyetine ya da suçlulu una ili kin bir de erlendirme niteli i ta ımadı ı, bu incelemenin derece mahkemelerinin olayın muhtemel sorumlusu ya da sorumlularının tespitine yarayabilecek delilleri gerekçeli kararında nesnel, tarafsız ve kapsamlı bir ekilde tartı ıp tartı madı ı ile ilgili oldu u özellikle vurgulanmalıdır. Bu ba lamda ayrıca Anayasa Mahkemesinin ya am hakkı ile ilgili ba vurulardaki görevinin olaydan sorumlu oldu u de erlendirilen ki i ya da ki ilerinin eyleminin hangi suçtu olu turdu unu belirlemek olmadı ı tekrar ifade edilmelidir.

144. Somut olayda Adana Cumhuriyet Ba savcılı ının 6/4/2006 tarihli iddianamesinde Askeri Ceza nfaz Kurumunda M.P.nin dövülmesi olayına benzer olayların sıkça ya andı ına, bu tarz eylemlerin Askeri Ceza nfaz Kurumunda uzun bir süre devam etti ine, Askeri Ceza nfaz Kurumundaki tutuklu ve hükümlülere kar ı gerçekte tirilen bu eylemlerin hemen hemen aynı oldu una vurgu yapılarak M.P.nin ölüm olayında i kence ve neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçlarının olu tu u kanaatine varıldı ı belirtilmi (bkz. §§ 35, 36) ise de Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, iddianamede i aret edilen bu hususlarla ilgili olarak herhangi bir de erlendirme yapmadan M.P.nin ölüm olayının ani geli en bir kasıt sonucunda meydana geldi i sonucuna ula mı tır. Ba vuru formu ve ekleri incelendi inde Adana Cumhuriyet Ba savcılı ının iddianamesinde belirtilen bu hususlardan üphelenilmesi için önemli veriler bulundu u hatta Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince, anılan dönemde ya anan bazı dövme olaylarıyla ilgili olarak aralarında M.P.nin ölüm olayı esnasında giyinme odasında bulunan bir kısım gardiyan hakkında kasten yaralama suçundan hüküm kuruldu u ve bu hükümlerin açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildi i görülmü tür. Dolayısıyla Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin iddianamede belirtilen bu hususlarla ilgili olarak oldukça kapsamlı bir de erlendirme yapması ve iddianamedeki bu hususlara niçin katılmadı ını kararında makul bir ekilde açıklaması gerekir. Ancak somut olayda Adana 5. A ır Ceza Mahkemesince bu ba lamda kapsamlı bir analiz yapılmadı ı de erlendirilmi tir.

145. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi olay esnasında giyinme odasında bulunan R.G., M.K. ve E.K.nin neticesi sebebiyle a ırla mı i kence suçundan beraatlerine karar vermi tir. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi bu ki ilerinin di er sanık H.G.ye göre alt tertip oldukları, bu ki iler ile H.G. arasında hiyerar ik ili ki bulundu u, bu ki ilerinin sanık H.G.yle birlikte eylem ve fikir birli i içinde, M.P.yi öldürme kastı ile hareket ettiklerine dair mahkumiyetlerini gerektirir, yeterli, inandırıcı ve kesin delil bulunmadı ı sonucuna ula mı tır. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesinin kabulüne göre H.G., M.P.yi önce copla dövmeye ba lamı ; akabinde giyinme odasındaki dolabın üzerinden dü en yakla ık 1 metre boyunda, 10 cm çapındaki tahta bir sopayla dövmeye devam etmi tir. Olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanların bir kısmı H.G.nin M.P.yi yakla ık be altı dakika dövdü ünü ifade etmi tir.

146. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, olay esnasında giyinme odasında bulunan gardiyanların sorumlulu unu de erlendirirken bu ki iler ile H.G. arasındaki hiyerar ik ili kiye vurgu yapmı ise de bir ki inin yakla ık 1 metre uzunlu unda, 10 cm çapındaki tahta bir sopayla be altı dakika boyunca dövülmesi gibi vahim bir olaya yeterince müdahale edilmemesinin sadece hiyerar ik ili ki ile açıklanamayaca ı, kaldı ki olayın ya andı ı anda ba gardiyan unvanının da H.G. adlı ki ide olmadı ı, somut olayın ko ulları ba lamında giyinme odasındaki tüm gardiyanların eylemlerinin ve olaya tepkilerinin ne oldu unun ayrı ayrı de erlendirilerek bir sonuca ula ılmasının oldukça önemli oldu u ancak somut olayda bu hususta kapsamlı bir de erlendirme yapılmadı ı sonucuna ula ılmı tır.

147. Adana 5. A ır Ceza Mahkemesi, M.P.nin ölümüne neden olan olay esnasında Askeri Ceza nfaz Kurumunda görev yapan rütbeli askerlerin de i kence suçundan beraatine karar vermi tir. Adana Cumhuriyet Ba savcılı ınca hazırlanan iddianamede Askeri Ceza

infaz Kurumunda M.P.nin dövülmesi olayına benzer olayların söz konusu dönemde sıkça yaşandı, soru turma dosyasındaki birçok verinin Askeri Ceza infaz Kurumu yetkililerinin gardiyanları koruma gayreti ile hareket ettiğini gösterdiği, olayda kullanılan sopanın aramalarda görülmemi olması imkanının bulunmadığı, subay ve astsubayların tutuklu ve hükümlülerin dövülmesi konusunda emir verdikleri ve bu kişilerin gardiyanları suçun işlenmesinde araç olarak kullandıkları belirtilmiş ise de Adana 5. Aır Ceza Mahkemesi gardiyanlar tarafından gerçekleştirilen eylemlerin mesai saatleri sonrasında yapıldığını, giyinme odasından Askeri Ceza infaz Kurumunun idari kısmına ses gitme imkanının olmadığını, Askeri Ceza infaz Kurumundaki tutuklu ve/veya hükümlüleri dövme ekinde verilmiş bir talimatın söz konusu olmadığını, ayrıca ifadeleri alınan bir kısım tanığın Askeri Ceza infaz Kurumunu insani koşulların en iyisi sandığı ve ceza infaz kurumlarından biri olarak nitelendirdiğini belirterek somut olayda bu kişilerin cezalandırılmalarını gerektirir, yeterli, inandırıcı ve kesin delil bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

148. Bavyuru formu ve eklerine göre olaydan sonra Askeri Ceza infaz Kurumunca başlatılan tahkikat kapsamında ifadeleri alınan bazı gardiyanların gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu açıktır. Bu gardiyanlar, tutuklanmalarından önce askeri savcı önünde de gerçeğe aykırı beyanda bulunmuşlardır. Bavyuru formu ve eklerinde 28/6/2005 tarihinde Astsubay O.A. tarafından alındığı belirtilen ifadelerin anılan tarihte alınmadığını ortaya koyan önemli veriler bulunmaktadır. Bavyuru formu ve eklerine göre Askeri Ceza infaz Kurumunca başlatılan tahkikat kapsamında düzenlenen bazı tutanaklardaki ve ifadelerdeki imzaların sahte olduğu da açıktır. Olay esnasında giyinme odasında bulunan bazı gardiyanlar derece mahkemeleri önünde, Askeri Ceza infaz Kurumunca yürütülen tahkikat kapsamındaki ifadelerini idarenin yönlendirdiğini, idare istediği için o ekinde ifade verdiklerini belirtmişlerdir. Tüm bunlar dikkate alındığında Askeri Ceza infaz Kurumundaki rütbeli askerlerin M.P.nin ölüm olayına karşı ipkarı madıklarının, iddia edildiği gibi olaydan sonra gardiyanları koruma saikiyle hareket etmediklerinin derece mahkemelerince titiz bir ekinde araştırılması ve yapılan bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmeye tabi tutulması gerektiği açıktır. Ancak Adana 5. Aır Ceza Mahkemesi, Askeri Ceza infaz Kurumunca başlatılan tahkikat kapsamında düzenlenen bazı tutanaklardaki ve ifadelerdeki imzaların niçin sahte çıktığı, 28/6/2005 tarihinde alındığı belirtilen ifadelerin gerçekten de anılan tarihte mi alındığı, ifadeler anılan tarihte alınmaması neden bu tarihin ifadelerin alındığı tarihi olarak gösterildiği hususlarında herhangi bir değerlendirme yapmadan kararını açıklamıştır. ddianamede Askeri Ceza infaz Kurumu yetkililerinin gardiyanları koruma gayreti ile hareket ettiğini ispatlamak için kullanılan bu argümanların gerekçeli kararda karılanmaması önemli bir eksikliklerdir.

149. Yukarıda da belirtildiği üzere bavyuru formu ve eklerinde Askeri Ceza infaz Kurumunda M.P.nin dövülmesi olayından önce de benzer bazı dövme olaylarının yaşandığından üphelenilmesi için önemli veriler bulunmaktadır. Nitekim Adana 5. Aır Ceza Mahkemesi, anılan dönemde yaşanan bazı dövme olaylarıyla ilgili olarak bir kısım gardiyan hakkında kasten yaralama suçundan hüküm kurmuş ve bu hükümlerin açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir. Bazı gardiyanlar dövme emrini rütbeli askerlerin verdiğini ifade etmiştir. Bazı tutuklu ve hükümlüler de dövme olaylarından sonra yüzlerinde oluşan izlikleri ve morlukları rütbeli askerlerin gördüğünü belirtmişlerdir. Tüm bunlara rağmen derece mahkemeleri, M.P.nin ölümünden önceki dövme olaylarından rütbeli askerlerin haberdar olup olmadığını konusu üzerinde yeterince durmamıştır. Keza derece mahkemeleri, M.P.nin ölümünün münferit bir ölüm olayı olarak görülerek diğer dövme olaylarından bağımsız bir ekinde ele alınmasının gerekçesini tatmin edici bir ekinde ortaya koyamamıştır.

150. Bavyuru konusu olayın ayrıca yaşam hakkına ilişkin soru turmaların makul bir sürat ve özenle yürütülmesi gerektiği yönündeki ilke açısından değerlendirilmesi gerekir.

151. Somut olayda 27/6/2005 tarihinde meydana gelen olay hakkındaki soru turmanın Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 19/1/2015 tarihli kararıyla sona erdiği anlaşılmaktadır. Davanın konusunun bavyurular açısından önemi ve bavyuruların davanın

uzamasında hiçbir dahlinin olmaması gibi hususlar dikkate alındı ında yaklaşık 9 yıl 7 aylık sürenin makul oldu u söylenemeyecektir. Bu sebeple ba vuruya konu davanın daha sonra ortaya çıkabilecek benzer ya am hakkı ihlallerinin önlenmesinde sahip olunan önemli rolün zarar görmesine neden olabilecek ekilde makul süratte yürütülmedi i sonucuna varılmış tır.

152. Tüm bu hususlar birlikte de erlendirildi inde Askeri Savcılı ın olaya resen ve derhal el koymamasının delilerin toplanması ve muhafazası konusunda önemli bir kısım eksikli in ya anmasına sebep oldu u, soru turma sonucunda elde edilen delillerin derece mahkemeleri kararlarında kapsamlı bir analize tabi tutulmadı ı, olaya ili kin soru turmanın ve kovu turmanın makul süratte yürütülmedi i, söz konusu eksiklikler nedeniyle ya am hakkının usul yönünün ihlaline sebep olundu u kanaatine varılmış tır.

153. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan ya ama hakkının usul yönünün ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

2. kence Yasa ının hlal Edildi ine li kin dda

154. Ba vurucular, yukarıda belirtilen iddialarla (bkz. §§ 95-97) i kence ve kötü muamele yasa ının ihlal edildi ini ileri sürmü lerdir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

155. Açıkça dayanaktan yoksun olmadı ı ve kabul edilemezli ine karar verilmesini gerektirecek ba ka bir neden de bulunmadı ı anlaşı lan i kence ve kötü muamele yasa ının ihlal edildi ine ili kin iddianın kabul edilebilir oldu una karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

156. Ya am hakkının ihlal edildi ine ili kin iddianın de erlendirildi i kısımda da belirtildi i üzere ba vurucuların o lu M.P. tamamen devletin koruması altında iken makul bir açıklaması yapılamayan, korkutma ve sindirme amacıyla yapıldı ı de erlendirilen oldukça yo un bir fiziksel iddete maruz kalmı ve bunun sonucunda ya amını yitirmi tir. Yine yukarıda belirtildi i üzere olay hakkında etkili ve kapsamlı bir soru turma yürütülmemi tir. Somut olayın ko ulları dikkate alındı ında ya am hakkının ihlal edildi i iddiası ile i kence yasa ının ihlal edildi i iddiasının iç içe geçti i anlaşı lmı tır. Bu sebeple somut olayda yukarıdaki gerekçelerle i kence yasa ının da maddi ve usul yönünün ihlal edildi i sonucuna ula ılmış tır.

157. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan i kence yasa ının ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

158. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kurulu u ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (2) numaralı fıkrası öyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, ba vurucunun hakkının ihlal edildi ine ya da edilmedi ine karar verilir. hlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmı sa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hallerde ba vurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin

ihlal kararında açıkladı ı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak ekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

159. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Do an [GK] (B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldı ında ihlalin nasıl ortadan kaldırılaca ının belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmi tir.

160. Mehmet Do an kararında özetle uygun giderim yolunun belirlenebilmesi açısından öncelikle ihlalin kayna ının belirlenmesi gerekti i vurgulanmı tır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandı ı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi çtüzü ü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örne inin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (Mehmet Do an, §§ 57, 58).

161. Mehmet Do an kararında Anayasa Mahkemesi, yeniden yargılama yapmakla görevli derece mahkemelerinin yükümlülüklerine ve ihlalin sonuçlarını gidermek amacıyla derece mahkemelerince yapılması gerekenlere ili kin açıklamalarda bulunmu tur. Buna göre; Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmetti i hallerde, ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlı ının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hallerde yargılamanın yenilenmesinin gereklili i hususundaki takdir derece mahkemelerine de il ihlalin varlı ını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmı tır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtti i do rultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken i lemleri yapmakla yükümlüdür (Mehmet Do an, § 59).

162. Bu ba lamda derece mahkemesinin öncelikle yapması gereken ey, bir temel hak veya özgürlü ü ihlal etti i veya idari makamlar tarafından bir temel hak veya özgürlü e yönelik olarak gerçekleştirilen ihlali gideremedi i tespit edilen önceki kararını kaldırmaktır. Derece mahkemesi, kararın kaldırılmasından sonraki a amada ise Anayasa Mahkemesi kararında tespit edilen ihlalin sonuçlarını gidermek için gereken i lemleri yapmak durumundadır. Bu çerçevede ihlal, yargılama sırasında gerçekleştirilen usule ili kin bir i lemden veya yerine getirilmeyen usuli bir eksiklikten kaynaklanıyorsa söz konusu usul i leminin, hak ihlalini giderecek ekilde yeniden (veya daha önce hiç yapılmamı sa ilk defa) yapılması icap etmektedir. Buna kar ılık ihlalin idari i lem veya eylemin kendisinden ya da (derece mahkemesince yapılan veya yapılmayan usul i lemlerinden de il de) derece mahkemesi kararının sonucundan kaynaklandı ının Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edildi i hallerde derece mahkemesinin usule dair herhangi bir i lem yapmadan do rudan, mümkün oldu unca dosya üzerinden önceki kararının aksi yönünde karar vererek ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırması gerekir (Mehmet Do an, § 60).

163. Ba vurucular ihlalin tespit edilmesini, ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılmasını ve 50.000 TL maddi, 50.000 TL manevi olmak üzere toplam 100.000 TL tazminata karar verilmesini talep etmi lerdir.

164. Somut olayda, hem ya am hakkının hem de i kence yasa ının maddi ve usul yönlerinin ihlal edildi i sonucuna varılmı tır. Mevcut ba vuruda, ya am hakkı ile i kence yasa ının maddi yönlerine ili kin ihlalin idarenin kusurundan; ya am hakkı ile i kence yasa ının usul yönlerine ili kin ihlalin ise soru turma ve kovu turma makamlarının soru turma ve kovu turma a amasındaki bir kısım eksikli inden kaynaklandı ı anla ılmı tır.

165. Ya am hakkı ile i kence yasa ının usule ili kin yönlerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulundu undan

kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 5. Asli Hukuk Ceza Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

166. Yaşam hakkı ile ilgili kence yasağının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle ve yeniden yargılama suretiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karışık olarak ba vuruculara -talepleriyle birlikte kalınarak- net 50.000 TL manevi tazminatın müterek olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

167. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için ba vurucunun uyarısını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Ba vurucuların bu konuda herhangi bir belge sunmamış olmaları nedeniyle maddi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

168. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226,90 TL harç ve 2.475 TL vekalet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin ba vuruculara müterek olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkının maddi yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDÜĞÜNE,

2. Yaşam hakkının usul yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDÜĞÜNE,

3. Kence yasağının maddi yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDÜĞÜNE,

4. Kence yasağının usul yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDÜĞÜNE,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

3. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kence yasağının maddi yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

4. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kence yasağının usul yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkı ile ilgili kence yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 5. Asli Hukuk Ceza Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

D. Ba vuruculara müterek olarak net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 226,90 TL harç ve 2.475 TL vekalet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin BA VURUCULARA MÜTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben ba vurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına ba vurduğu tarihten itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması halinde

bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığı na GÖNDER LMES NE 10/10/2019 tarihinde OYB RL İ YLE karar verildi.